Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 14 апрель, 1977 шу. • № 45 (5712). • Мах 2 кеп.

МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА — ХОРЖАМАШ

Укх шера 19 июне хургда Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхой депутатий районни, городской, юртий, поселкови Советашка хоржамаш.

Хоржамаш — республика вахаре лоархIаме политически гIулакх, дуккхача наха дакъа лоаца йоккха кампани я. ХIанз хургдолча хоржамий белгало я КПСС XXV съезд хинначул тIехьагIа эггара хьалха ду хоржамаш уж хилар. ХIьта цу хан-юкъа Советаша бeь беррига болх тIаберзабаь хиннаб парте съездо оттаяь Iалаьмате йоккха экономически социальнии программа кхоачашъяра.

Хоржамий кампани дIайолалу Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу далара кийчо еча советски наьха политически уйла чIоагIа айеннача, къахьегама хьинар алсамдаьннача хьалашка. Массаза а санна хоржамаш советски гражданаша паччахьалкхен гIулакхаш чакхдоахача юкъарчал доацаш дакъа лоаца, цар шоай лоIам паргIата хьабовзийта форма я.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах болча КПСС ЦК соцам тIа белгалду, вай общества демократизм къаьгта хьагуш я къахьегамхой депутатий Советаша — халкъа Iаьдала эггара дукхагIа нах юкъе болча органаша массе а оагIорахьа беча балхаца. Коммунистически парте кIаьд ца луш хадданза болх бу деррига халкъа юкъарча, кердача исторически хьалашка пролетариата диктатура паччахьалкхен сийлахь-доккха гIулакх дIахо хьоча вай паччахьалкхен демократически лардаш эргайоахаш тоаяра тIехьа, общества деррига гIулакхашта доал деча тIа-тIа дукхагIча къахьегамхоша дакъа лацара тIехьа.

Укх тIеххьарча шерашка хиннай Советий болх дIахо эргабоахаш тоабара гIо деш йола лоархIаме событеш. Масала, боккха лоархIам болаш хилар депутата статусах дола Закон тIаэцар. Цо хьадда белгалдир депутата декхараши бокъонаши, хIьта цунца гIулакхаш доагIача паччахьалкхени общественнии органийи декхараш. Айбеннаб боахама культура дешаш къестадечара Советий лоархIам. 1976 шера Нохч-ГIалгIайчено промышленни продукци арахецара план, паччахьалкхенга юрта боахама продукташ йохкара тIайица хинна доккхагIдола социалистически декхараш кхоачашдеча кIезига дакъа лаьцадац халкъо хержача депутаташа. Шоашта харжархоша денна наказаш кхоачашдеш цар доккха дакъа лаьцад городаш, юрташ хозъеш тоаеча, тикаш, клубаш, бытови гIулакхаш ду предприятеш хьалъеча а уж тоаеча а.

Хоржамий кампани — Советий балхага деррига халкъ хьожа ха я. Республикерча эзараш болча наха дакъа лоацаргда хоржамашка кийчо еча а уж чакхдоахача а. Боккхача маьхе гIулакх да Советаша Iоаяь опыт цу хана хьагулъяр. Iалашде деза берригача депутаташа шоаш баьча балхах шоай харжархошта отчет лулга. Хоржамашта хьалха хулча собранешка харжархоша массе а оагIорахьара Советий, депутатий болх бувцаргбола, критически замечанеш ергйола, предложенеш тергйола хьалаш хьакхолла деза. Из хургда демократи хьагойташ долча гIулакхех цаI, Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизарах болча КПСС ЦК соцам тIа белгалдеш ма-хиллара, бокъонаши декхараши цхьана хилара, бокъонца паргIатои граждански бехктокхами цхьана хилара, обществаи, коллективеи, сага шийн хьашташ вIаши тарлуш хилара къаьгта дола тешал.

Хоржамаш толам боаккхаш чакхдахар, хьалха хоржамаш даро хьахьекхача опыто тьехаш долча тайпара, тийша хургда юххьанцарча партийни организацеша царна хIара денна кулгалдарах. КПСС горкомаш, райкомаш, юххьанцара партийни организацеш хоржамашка кийчо еча хана декхарийла я депутаталла кандидаташ оттабаьраш харжара тIехьа массе а оагIорахьа агитаци йоаржае, КПСС XXV съезда, КПСС ЦК Октябрьски (1976 ш.) Пленума материалаш, КПСС ЦК Генеральни секретара нов. Л. И. Брежнева СССР профсоюзий XVI съезде даь къамаьл, советски хоржамий система дIайовзийташ наха юкъе агитационни болх боаржабе, 1977 шера планови заданеши социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдара, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революци 60 шу дизара даха ма-доаггIара накъадахара лоаттабеча къовсаме айенна къахьегамхой къахьегамен общественно-политически уйла дIахо хьинар долашагIа хулга Iалашде.

Республика городашкарей юрташкарей къахьегамхой хоржамашта накъа болх Коммунистически партена гонахьа айхха кхотабенна. Хургдолча хоржамаша кхы цIаьхха а хьахьокхаргья партеи халкъеи цхьоагIо. Вай мехка деррига халкъаща цхьана болх Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой КПСС XXV съезда решенеш вахаре кхоачашъяра, вай хьамсара социалистически Даьхе кхы а дикагIа тоаеш хозъяра, цун низ чIоагбара шоай деррига низаш дIадала кийча болаш.

Октябра 60 шу дизара накъадолхаш

ЦхьоалагIча мая сийна

Дерригача халкъа юкъарча дезача денна — ЦхьоалагIча майна дикача толамашца накъабаха гIерташ къахьегаш ба укх деношка Назрановски совхоз-техникума механизатораш.

— ЦхьоалагIа май хьатIакхачалехьа деррига кхашкара балхаш чакхдаха лерхI оаха,— аьлар тракторно-кхан тIарча бригада бригадира Евлоев Мухьмада. — Дика тоадаьча, хьаьндаьча лаьтта хIанзле а оаха дIадийнад 300 гектар генараш, 30 гектар шекара свеклаш, 140 гектар горохаца эбаь кен, 33 гектар баьцадаараш, кхыйола хIамаш. ХIаьта гурахьа 904 гектара тIа цийна ялат Iалаьмате дикача хьале да тха.

ЦхьоалагIча мая сийна яьржача яхье а бьина хьинаре къахьегаш ба механизатораш. Масала, Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча Евлоев Ювсапа ший трактораца болх бу генараш дIадувш. Ден нормагIа 12 гектар йолаш, 17—18 гектара тIа генараш дIаде кхоаву из. Цига пшта дика къахьегаш ва вай Даьхено Къахьегама ЦIеча Байракхеи «Знак Почета» яхачеи орденашца белгалваьккха башха-дика механизатор-звеньевой Часыгов Паша. Культиваци а йоаккхаш хьажкIаш дIае лаьтта кийчдеш ба механизатораш Горчханов ВахIид, Паднев Махьмад, Дарбеков Йоакъап, кхыбараш.

СУРТАШ ТIА: генараш кхедеча звенои звеньевой Часыгов Паша (аьттехьра сурт). генараш дIадувш ба механизатор Евлоев Ювсапи сеяльщикаш Мержоев Мажити.

И. ПЛИЕВА сурташ.

ПЛАНАЛ СОВГIА 300 ЭЗАР...

ЦхьоалагIча майна сийленца накъабахара доккхий социалистически декхараш а тIа а нийца цу дезача цIейна къахьегама совгIат кийчдара шерра яхь дIайолаяьча Грозиерча хьалхалаттача предприятей, организацей дика гIулакх чIовгIа раьза хинна хьаллаьцад Нохч-ГIалгIай гIишлошъеча управлене СпецСМУ-10 дукхача гIишлонхой бригадаша. Царна юкъе хьалхалаттачарех я Цечоев Иналькъий Iаддал-Хьамид керте латта монтажникий бригада.

ЦхьоалагIча мая сийна гIишлон-монтажни балхаш дара укх шера хьалхарча ялх бетта задани В. И. Ленин ваь 107 шу дузача денга кхоачашъе дош деннад цо. ХIаьта Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дузача денга кхачалехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера задани толамца кхоачашъе социалистически декхараш тIаийцад бригада гIишлонхоша.

Уж декхараш толамца кхоачашдарал совгIа тIехкхоачашдергхилар къаьгга хьахьокх цар доахача къахьегама толамаша. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера планагIа де дезаш хинна гIишлон-монтажни балхаш цхьа миллиони 450 эзари сома маьха хинначa кхоачашдир цар ши миллиони 600 эзари сом мах бола гIишлон-монтажни балхаш.

Уж толамаш кхы тIа а тоадеш къахьегаш я бригада Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера. Хьалхарча квартала задани 160 процент кхоачаш а еш, планагIа лаьрхIачул совгIа цо чакхдаьхад 300 эзар сома маьха гIишлон-монтажни балхаш.

ЦхьоалагIча мая сийна яьржача социалистически яхье хьалхалаттащ ба монтажникаш Рогожин Александр, Графов Владимир, штукатураш Бакаваева Яха, Епифанова Алла.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

16 апреле — коммунистически субботник

Хьинаре къахьегаргда

Дег тIара къоабалбаь тIайийцар Ермоловски ДОК-а коллективо Москва хьалха леттача предприятей коллективаша 16 апреле Ерригсоюзни субботника арадовла аьнна баь тIахьехам.

Субботник хулча дийнахьа 30 эзар сома маьха продукци арахеца лерхI комбината хьу чакхйоахараша.

30 совгIа болхло хургва комбината коа лостам беш, Алхан-Кале гаьнаш дIайоагIаш, кIираш етташ.

Субботник чакхдаккхара йолча штабо цехашта, участкашта, сменашта юкъера социалистически яхьа хьалаш вIаштIехьдаьхад.

Субботника хьалхарча деношка хьинаре къахьегаш лакха хьокхамаш гойт коммунисташа смении мастера Х. Аздамирова, оператора К. Масхутова, слесарь-наладчика С. Колпикова, дукха кхыбараша.

Я. ЦУЕВ.

Марша да хьо, болхлой цIей!

16 апреле — шоай лоIамагIа наха овсаре къахьега коммунистически субботник. Укх шерара субботник белгала да, КПСС исторически XXV съезда решенеша советски наьха политически къахьегамеи хьинар чIоагIа айдаь хиларца.

Района къахьегамхоша деганш гIоздаьнна тIайийцар «Сийлахь-йоккхача Октябрьски Социалистически революце 60 шу дизарах» бола КПСС Центральни Комитета соцам. Парте тIахьехама гIулакхаца жоп а луш, 1977 шера дола керда доккхий декхараш тIайийцад колхозхошеи совхозий болхлошеи. ХIаьта В. И. Ленин ваь 107 шу дизара сийна дола коммунистически субботник оаха белгалдоаккхаргда, москвичаша тIахьехам ма-барра, овсаре къахьегаш.

КПСС райкоме вIашагIъеллай ЦIеча субботникана кийчо яраи чакхдаккхарап йола штаб. Цу тайпара штабаш вIашагIъеххай колхозашка, совхозашка, промышленнии гIишлошъечеи организацешка, учреждененшка.

Шерагара шерагa наха дукхагIа дакъа лоацаш лоархIам болашагIеи хул «ЦIе шоаттаденош». ДIадахача шера колхозашка, совхозашка, гIишлош еча организацешка ленински субботник долча дийнахьа къахьегаш хилар 20 эзар совгIа саг, пятилетка фонде дIахьожадир 25 эзар сом ахча.

Хьалха дIадахача шерашка санна, укх шерара коммунистически субботник а оаха чакхдоаккхаргда кхашкеи фермашкеи къахьегаш, района юрташ хозъеш. Цу гIулакха лаьрххIа вIашагIъехка отрядаш я.

Субботник долча дийнахьа болхлой коллективаша къахьегаргда шоашта еннача заданегIа, болх дIаболабалалехьа лоаца митингаш хургья. Доккхача цIейга санна кийчъеннай район цунга. Долаш да укх тайпара лозунгаш: «Дерригаш — Ленински субботнике!» «ТIехьавуса цхьаккха а ма хилва уллув!», кхыдараш.

Юххьанцарча парторганизацеша шерра массово - политически болх боаржабаьб района къахьегамхошта юкъе. 750 агитатори политинформатори ва наха юкъе субботника лоархIамахи декхарехи къамаьл деш. Цох дика беркат а доал.

«ЦIе шоаттади» тха районе чакхдаргда «Къахьегама ленински цIейна — эггара лакхагIа йола дикала Знак» яхача девизагIа къахьегаш. Из да массане а чIоагIа хьинар айденна овсаре къахьегаргда яхилга.

Коммунистически хьясапе къахьегара тIехьа баьржача боламе хьалхалатт вай заман турпалаш, районо сий деши лоархIаши бола «Шелковский» племзавода воккхагIвола жа Iу Социалистически Къахьегама Турпал Эсмухамбетов Наурди Акватович, «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярка Моисеева Акулина Степановна, «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнер Ленина орден лелаер Дорофеев Михаил Васильевич, кхы дуккха а бараш. ХьалхагIе а даьча лоархIамех, коммунистически субботник долча дийнахьа 65 эзар сома маьха балхаш дергда района къахьегамхоша.

Р. МУРТАЕВ,
КПСС Шелковской райкома секретарь.

НИЙСЛЕ ХЬАЛХАЛАТТАРАШЦА!

1977 шера хьалхарча квартале эггара тIех хьувкъамаш долаш болх баь (хIара Iаттагара юкъера лаьрхIача килограммашца лаьрхIача шура яьккха) дояркаш.

Даурбекова З. — «40 лет Октября» яха совхоз, 1416

Астамирова М. — Сунженски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1130

Моисеева А. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 1096

Магомадова С. — Шелковски района Ленина цIерагIа колхоз 965

Умхаджаева М. — «Горец» яха совхоз 943

Темирбулатова П. — «Горец» яха совхоз 943

Висикаева А. — Наурски района «Красное Знамя» яха колхоз 941

Вдовина Е. Я. — «Победа» яха совхоз 938

Келоева Я. — «Красное знамя» яха колхоз 927

Шавова З. И. — Шелковски района «Красный пахарь» яха колхоз 924

Музаева Я. — «Атагинский» совхоз 919

Балаева М. — Сунженски района «Победа» яха колхоз 903

Чагаева С. — Гикаловски ОПХ 903

Абакарова П. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 902

Гайрбекова А. — «Красное знамя» яха колхоз 894

Закриева Л. — «Красный пахарь» яха колхоз 893

Махиатхаджиева Л.—«Пригородный» колхоз 892

Гайдарбекова Н. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 882

Куляшова М. — Шелковски района Ленина цIерагIа колхоз 880

Бадуева М. — «Горец» яха совхоз 869

Аджигайтканова З. — «Красный пахарь» яха колхоз 862

Картоева А. — «Советский» совхоз 860

Дабаданова П. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 858

Кальченко Е. М. — «Красный пахарь» яха колхоз 858

Зайтаева Т. — Гикаловски ОПХ 855

Джамбетова З. — «Красное знамя» яха колхоз 854

Терехова Н. П. — Сунженски района Шеча Эскара цIерагIа колхоз 852

Магометхаджиева Н.—Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 850

Картоева А. Д. — «Советский» совхоз 848

Накаева Х. — «Горец» яха совхоз 844

Дугаева С. — «40 лет Октября» яха совхоз 840

Тушиева З. — Шелковски района «Коминтерн» яха колхоз 840

Заурбекова А. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 837

Нурчиева Х. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 836

Шахгириева Я. — «Ермоловский» совхоз 835

Султанова А. — «Бамутский» совхоз 835

Алексеева П. М. — «Советская Россия» яха совхоз 834

Елисеева М. — Шелковски района «Путь к коммунизму» яха колхоз 833

Савинова Е. С. — ЦIеча Эскара цIерагIа колхоз 832

Цуберо М. Ю. — ЦIеча Эскара цIерагIа колхоз 825

Байсарова Б. — «Бамутский» совхоз 818

Абакарова К. — «Ермоловский» совхоз 810

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БАХАЧА НАХА БЫТОВИ ГIУЛАКХ ДАРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ОТТАЯРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытови гIулакх дара заслуженни болхло яха сийлен цIи оттайойла.

2. Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытови гIулакх дара заслуженни болхло яха сийлен цIи оттаярах йола Положени чIоагIйойла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 6 апрель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР БАХАЧА НАХА БЫТОВИ ГIУЛАКХАШ ДАРА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ЙОЛА ПОЛОЖЕНИ

1. Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытови гIулакхдара заслуженни болхло яха цIи еннен цIи лу Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытови гIулакхдара министерства бахача наха бытови гIулакхдеча предприятей, объединеней, организацей, кхыча ведомствай лакха говзал йолча, бахача наха бытови гIулакхдара даькъе 10 шерал кIезигагIа йоацача хана болх беш болча, планаш, производственни заданеш, социалистически декхараш кхоачашдеча, гIулакхдара керда тайпаш, гIулакхдара прогрессивни формаши методаши, балха юкъейоалаеча, отрасла материально-технически база эргаяьккха тоаечеи дIахо дегIайоалаечеи, производства экономически эффективность, деш долча гIулакхий дикал, бахача наха гIулакхдара культура лакхъеча, квалифицированни кадраш кийчъеча къаьстта белгалбаьннача болхлошта.

2. Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха бытови гIулакхдара заслуженни болхло яха сийлен цIи лу Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха гIулакхдара министерствоси, кхыча ведомствашеи хьачуденнача документашка хьежжа.

Министерствашеи ведомствашеи хьачулуча документашца хила еза йоагIаш йолча профсоюзий обкомий заключенеш.

3. Сийлен цIи ле аьнна дехар деш къахьегамхой депутатий городской, районни Советаштеи цар исполнительни комитеташтеи хьалхашка дош оттаде йиш я бахача наха бытови гIулакхдеча предприятей, учреждений, организацей администраце, партийни, профсоюзни организацеша цул тIехьагIа сийлен цIи яларах дола документаш йоагIаш йолча министерствашкеи ведомствашкеи дIа а дохьийташ.

4. Нохч-ГIалгIай АССР бахача наха гIулакхдара заслуженни болхло яха сийлен цIи еннача наха дIалу Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

5. Сийлен цIи дIайоаккхилга алхха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо мара де йиш яц.

Н ПРАВЕНЬКИЙ,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ОТТАЯРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи оттайойла.

2. Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи оттаярах йола Положени чIоагIйойла.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 6 апрель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЛАРАХ ЙОЛА ПОЛОЖЕНИ

1. Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи лу Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни министерства предприятей, объединеней, проектно-конструкторски учреждений, организацей лакха говзал йолча жилищно-коммунальни боахама, кхыча министерствай, ведомствай даькъе болхбеча планови производственни заданеши социалистически декхараши кхоачашдеча, керда техникеи къахьегама толашагIа йола методаши юкъекхувлача, отрасла материально-технически база дегIайоалаеча, жилищни фондаеи коммунальни боахама объекташтеи еча эксплуатаце йоакхо еча, производства экономически эффективности бахача наха деш дола жилищно-коммунальни гIулакхаши, царна еш йола культурни обслуживании тоаеча, лакха квалификаци йола болхлой кийчбеча 10 шерал кIезигагIа доацаш къахьегача болхлошта.

2. Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи лу Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо министерствоси кхыча министерствашеи, ведомствашеи хьачуденнача документашка хьежжа.

Министерствашa, ведомствашa хьачулуча документашца хила еза цар профсоюзни обкомий заключенеш.

3. Сийлен цIи яларо дош оттаде йиш я жилищно-коммунальни боахама предприятей, администраце, партийни, профсоюзни организацеша городской районнии къахьегамхой депутатий Советашта, цар исполнительни комитеташта хьалхашка, шоай аргIагIа цигара даьха деззача министерстве, ведомстве дIа а хьоргдолаш.

4. Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха цIи еннарашта лу Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота.

5. Сийлен цIи дIаяккха бокъо яц алхха Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума мара.

НОВ. А. В. ЧИЩЕНКОНА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къахьегамхошта коммунистически кхетам луча хьинаре болх барахи ваьча дийнахьа денз шовзткъеи итт шу дизара лувзаденнеи Нохч-ГIалгIай Автономии Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нов. ЧИЩЕНКО Алексей Васильевича — КПСС Грозненски горкома марксизма-ленинизма университета директора.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 6 апрель.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо аргIанара заседани хилар. Цига йийцар «Нохч-ГIалгIай АССР жилищно-коммунальни боахама министерства коллеге балхах» министра А. К. Зязина яь отчети, хIаьта иштта просвещение министра М. У. Умарова, респотребсоюза председатела Р. А. Мамаева, Нохч-ГIалгIай Министрий Советерча общественни кхачан управлене начальника М. С. Торшхоева «Республика юкъерча школай дешархошта кхача вIаштIехьбоаккхилга тоадара де дезарий хьакъехьа» яь докладаши.

Президиума заседане чIоагIйир 19 июне къахьегамхой депутатий районии, городий, юртий, поселкови Советашка хургдолча хоржамаша юкъаенначa организационни мероприятей план, хIаьта иштта дийцар дукха бераш даьча нaноштеи къахьегама ветеранаштеи совгIаташ даларах, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда составе хиннача хувцамех долеи, кхыдолеи дешаш.

1977 ШЕРА ХЬАЛХАРЧА КВАРТАЛЕ РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТО ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ИТОГЕХ

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНЕ ХОАМ

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш «Производства эффективности баллха дикали лакхъяра, иттлагIча пятилетка заданеш толамца кхоачашъяра йолча Ерригсоюзни социалистически яхьах» болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК цоцамо дегаш йидаь болаш Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна шерра социалистически яхь йоаржаьй Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша, промышленни продукци маьхала яккхара юбилейни шера хьалхарча квартала план ханал хьалха кхоачашъяьй.

Продукци маьхала яккхара 1977 шера хьалхарча квартала план бIарччача республике гIолла 101,4 процент кхоачашъяьй, цу даькъе союзни доалахьарча предприятеша 100,6 процент, республика доалахьарчар 103,6 процент, республика Министрий Совета чуйоагIача промышленносто — 102,9 процент.

Промышленноста доакъошка 1976 шера хьалхарча квартале хинначунца нийсйича продукци йоаккхилга лакхденнад укх боарамегIа:

мехкдаьтта промышленность — 2 процент;
газови промышленность — 18 процент;
химически промышленность — 14 процент;
машинаш ечен металла обработка ечен — 7 процент;
хьуни дахчах хIамаш ярен промышленность — 7 процент;
яйга промышленность — 3 процент;
кхачан промышленность — 13 процент.

ХIара предприяте продукци маьхала яккхара план кхоачашъяри производство дегIаяра темпаши хьахьокх укх даннеша:

	I квартала план кхоачашъяра процент	1977 ш. I кв. проценташ 1976 ш. I кв. нийсйича
«Грознефть» Ленина ордена производственни объединени	102	102
Вознесенски газ чакхйоаха завод	104	83
Грозненски газ чакхйоаха завод	100,1	153
Карабулакски химически реагентий завод	104	117
«Грознефтеоргсинтез» Грозненски производственни объединени	100,4	98
«Красный молот» завод	101	106
«Оргтехника» Грозненски производственни объединене «Электроприбор» завод	102	106
Г. Ахриева цIерагIа «Электроинструмент» завод	104	113
«Пищемаш» завод	104	102
«Трансмаш» завод	101	99,0
Электромеханически завод	101	106
Гудермесски медицински инструментий завод	107	106
Грозненски ремонтно-механически завод	102	102
«Союзавтоматстром» ВНПО опытно-экспериментальни завод	103	115
«Автоспецоборудование» опытно-экспериментальни завод	100,0	107
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	100,3	99,4
«Терек» яха Нохч-ГIалгIай производственни мебельни дахчах хIамаш ю объединени	100,4	97,0
Хьуи боахама управлени	101	99,0
Ермоловски ДОК	106	140
Цементни завод	64	75
Грозненски аьшкабетонни конструкцей завод	100,3	106
Аргунски цIенош дара йоккха панелаш ю завод	68	123
Аргунски гIишлон материалийи гIишлон индустрен комбинат	100,1	80
«Чечингушводстрой» гIишлон управлене Аргунски аьшкабетонни изделей завод	143	105
«Чечингсельстрой» треста аьшкабетонни конструкцей завод	100,6	91
Назрановски трикотажни фабрика	100,0	95
Швейни производственни объединени	102	106
Кога гIирс-бу фабрика	103	108
«Консервплодоовощ» Нохч-ГIалгIай производственни аграрно-промышленно-торгови объединени	106	133
Грозненски дулха комбинат	104	92
Шурий промышленноста Нохч-ГIалгIай производственни объединени	108	110
«Чеченингушвино» Нохч-ГIалгIай производственно-совхозни объединени	103	118
«Чечингушпромстройматериалы» производственни объединени	100,5	100,7
Республика кхачан промышленноста министерство	103	101
Моттигерча промышленноста министерство	103	103

Промышленни продукце керттера тайпаш хьадар хьахьокх укх даннеша:

		1977 ш. I кв. хьаяь продукци	1977 ш. I кв. проценташ 1976 ш. I кв. нийсйича
Электроэнерги	млн. квт. сахьат	931	98
Газ	млн. куб. м.	643	105
Болат	эзар тонн	8,6	93
Нефтеаппаратура	эзар тонн	4,6	104
Насосаш		224	157
Хица тIоанаш тедара йола агрегаташ		25	96
Скважинаш караерзаяра йола цементировочни агрегаташ		157	108
Тракторни прицепаш	эзар	3,3	93
Трансформаторни подстанцеш		453	99
Электрографически аппараташ		569	103
Электрически инструмент	эзар	65	120
Етта кирпишк (колхозаша хьаер йоацаш)	млн.	45	100,0
КIир	эзар тонн	6	75
Гипс (алебастр)	эзар тонн	1,9	100,0
Сборни аьшкабетонни конструкцеши оатхалаши	эзар куб. м. изделеш	57	86
Цемент	эзар тонн	97	70
Хьу кийчъяр (колхозаша кийчъер йоацаш)	эзар куб. м.	36	106
Цу даькъе: ГIулакха эша хьу	эзар куб. м.	15	100,0
Херх хьекха хьу (колхозаша кийчъяьр йоацаш)	эзар куб. м.	9	82
Дахчан-шолхий плиташ	эзар куб. м.	15,4	112
Фанера	млн. кв. м.	2,1	116
ТIехнахьара пазата барзкъаш	эзар	68	126
Чухьнахьа дувхаду пазата барзкъаш	эзар	1372	158
Швейни изделеш	млн. сом	13,2	100,6
Телата кога гIирс	эзар пар.	266	111
Дулх (промышленни кийчдаьр)	эзар тонн.	2,9	97
Колбасни изделеш	эзар тонн	1,2	85
Паччахьалкхен бедала ресурсашкара машадаьтта	тонн	201	133
Паччахьалкхен бедала ресурсашкара генарий даьтта	эзар тонн	2,7	2,5-эза
ЦIенача шурий продукци	эзар тонн	14,1	105
Хьаьна нахчаш, царца брынза а йолаш	тонн	265	111
Кондитерски изделеш	эзар тонн	1,3	105
Маькхи маькхабулкай изделеш	эзар тонн	18,1	97
Макаронни изделеш	эзар тонн	1,5	106
Консерваш	млн. усл. банка	15,1	113
Йий	эзар дал.	260	122
Металлически пхьегIаш	тонн	66	73
Металлически менгеш	эзар	6,6	120
Шарикови авторучкаш	млн.	1,5	92
Бытовой химе товараш	млн. сом	1,2	80
Мебель	млн. сом	4,6	101

БIарччача республике гIолла продукци маьхала яккхара план кхоачашъяь яле а дукххача предприятеша бизза пайда ийцабац производственни мошностехи йолаш йолча торонехи.

1977 шера хьалхарча квартала план кхоачашъяьяц болат, насосаш, тракторни прицепаш, херх хьекха хьу, мебель, кIир, етта кирпишк, сборни аьшкабетонни конструкцеши оатхалаши, цемент, швейни изделеш, металлически пхьегIаш.

Культурно-бытовойн боахамен гIулакхашта эша товараш арахецара 1977 шера хьалхарча квартала план 96 процент мара кхоачашъяьяц, соахка цу хана арахийца хиннарел 0,5 процент мара дукхагIа арахийцадац уж товараш.

Культурно-бытовойн боахамен гIулакхашта эша товараш арахецара оттаяь заданещ кхоачашъяьяц: «Терек» яхача производственни мебельни дахчах хIамаш еча объединене, «Чечингпромстройматериалы» производственни объединене, моттигерча промышленноста министерства предприятеша.

БIарччача республике гIолла лаьрхIача промышленносте къахьегама овсарлен хьалхарча квартала план кхоачашъяьй 100,3 процент. 1976 шера хьалхарча кварталаца нийсйича къахьегама овсарле лакхъеннай: Грозненски газ чакхйоахача заводе 63 процент, Карабулакски химически реагентий заводе — 15 процент, «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединене «Электроприбор» заводе — 8 процент, Г. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводе — 12 процент. Ермоловски ДОК-е — 39 процент, «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводе — 8 процент.

Республика промышленни предприятей болхлошен инженерно-технически болхлошен беррига шоай низ тIаберзабаьб ханал хьалха иттлагIча пятилетка шоллагIча шера плани социалистически декхараши кхоачашдаран баха ма-боаггIара Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара накъабахараи.

Нохч-ГIалгIай АССР статистически управлени.

ДикагIвола хьехамча, говзанча...

«Грозэнерго» № 2 йолча теплоэлектроцентрала йоккха а сийрда а помещени я. Республикерча заводашта, фабрикашта, промыслашта эша электроэнерги хьалуш йола йоккхий турбогенератораш я укх чу цахаддаш болх беш. Юххьанца укх чу вaьнначоа хеталу цхьаккха саг а воацаш уж болх беш йолаш сайна. Бакъда, из цкъарчоа мара хеталац. ТЭЦ-е болх беш я дуккхача къамех нах бола йоккха коллектив.

ТЭЦ-е хьалхле лелаерех цаI я Канарский Алексей Антонович керте латта слесарий бригада. Цу бригада членех дукхагIа бараш рационализатораш ба. Цар гийнача рационализаторски предложенеша торо хулийт энергетически оборудованена ремонт ечара болх аттача баккха а машинашка дукхагIа болх байта а.

Канарский Алексея шин къахьегама вахар дIадоладаьд теплоэлектроцентрале. Из дар 1952-ча шера. Цхьаккха а говзал яц турбинни цехе цо карагIа ерзаеш. Слесара ученикагара мастерага кхачар — иштта ба Канарске къахьегама некъ. Дуккхача шерашка хьахинна практика чIоагIа накъайоал цунна. Республикерча дуккхача электрически предприятешка болх бераш юкъе дикагIа вола рационализатор яха цIи йоагIаш еннай новкъост Канарскена. Йоккха говзал йола специалист хинна ца Iеш, из ва дика хьехамча а.

Дуккхача шерашка хьанала къахьегарах массейттаза совгIаташца белгалваьхав из. Цун наькха тIа йоал Ленински юбилейни медаль, «За трудовую доблесть» яха медаль, «Знак Почета» яха орден, «РСФСР социалистически яхьа отличник» яха значок.

Коммунист Канарский керте латта слесарий бригада шин бола низ тIабахийта къахьегаш я Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна вахте а этта.

Х. СУРУДЖАНЦ.

«Дикала тешал — проектага денз изделешка кхаччалца» яхача кердача гIулакха инициатораш а хинна дIаэттаб москвичаш. Проектно-конструкторскии производственнии коллективашта юкъе социалистически содружества договор шоашта чIоагIдаьрех я «Калибр» яха заводи автоматизацен тIахьожамен средствай ОКБ-ен. Цар цхьана низ тIабохийташ хьаьй массехк контрольно-измерительни устройствай модификацеш. Цар торо хулийт тIех лакхача боарме прибораш хьаяра кийчо е.

Тамашийна керда хIама хилар монтаж ечен оборудованни нийсъечен хана дикагIа болча конструктораша, инженерашатехнологаша, керттерча профессе болхлоша цхьана вIаштIехьбаккха болх. Цо торо хилийтар дуккха шин тайпара изделеш хьаен лоацача хана нийс а еш уж дIателаи.

Укх шера Iилмахошен производственникашен цхьана творчески къахьегар бахьан долаш «Калибра» дуккха изделеш паччахьалкхен дикала Знак йолаш арахецаргья.

СУРТА ТIА: «Калибр» яхача завода автоматаши автоматически линеши еча цехе дикагIвола автоматизацен тIахьожамен средствай ОКБ конструктор Б. Большаков (юккъервар) «Калибр» завода слесара-сборщикаша А. Лосевцеи, (аьрдехьарвар) радиорегулировщикаца Ю. Голоцаванцеи цхьана контрольно-измерительни автомата механически электрически узлай схема кийчъеш ва.

В. ЗУФАРОВА сурт. ТАСС фотохроника.

СИЙЛЕ ХИЙЛА ХЬАЛХАЛАТТАРИЙ!

ПИСЬМОЙ ОБЗОР

Денгара денга шерлуш доагIа Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна яьржача социалистически яхье хьалхле лелаерий мугIараш. Революце юбилей хьинарерча къахьегамца белгалдаккха аьнна парте дaьча кхайкарала гIулакхаца жоп лу вай республика халкъ-боахама дерригача доакъой къахьегамхоша.

Цунна къаьгга дола тешал да тха редакционни почтаца хьаухаш дола дукхха письмош.

— Вурийтта шу даьнна йоI йолаш Грозненски № 3 йолча аьшкабетонни конструкцеш еча заводе балха ера Сатуева Лейла, — язду тха штате воацача корреспондента **Х. Дадаева.** Вурийтта шера цига болх беш башха-дика специалист, производстве хьалхле лелаер хиннай Лейлах. Дукха беза цунна шин болх, цудухьа хIама хьадеча дика ка а йоал. Лакхерча разряда арматурщицас иттлагIча пятилетка итогех хьалхара моттиг яьккхар. Из бахьан «ИттлагIча пятилетка ударник» яха значок елар цунна. Къахьегама хьинар кхы а айдаь болх бу Лейлас иттлагIча пятилетке. 1976 шера къахьегаме дика толам баккхарах предприяте сийлен Доска тIа хьалтехад цун сурт.

Укх шерара итт бетта план 25 октябре кхоачашъергья, аьнна декхараш тIаийцад Ачалукски минеральни хий доаккхача завода коллективо, — яхаш хоам бу предприяте болхлочо **Д. Косенкос.** Шоай денна дош сийленца кхоачашду болхлоша. План 23 эзар шуша йолча цхьан сменагIа 41 эзар шуша хий арахец Дзурабова Бабуси керте латтача бригадас. Завод йиллача денз иззал хIама карагIдаьнадац цхьаь цхьан сменана. Октябра 60 шу дизара сийна яьржача социалистически яхьах доала беркат да из. Къаьстта дика къахьегаш хьабоагIа слесараш-наладчикаш Измайлов Iаддал-Керим, Боков Зяудин, шушашка хий чудеттар Цыздоева ПаьтIамат, браковщица Кузякова Мадина, кхыбараш.

Трамвая водитель я Барахоева Людмила, — язду тха штате воацача корреспондента **Я. Бубненкос.** — Болх бу пхи шу ха мара еце а шин професе бокъонца йола говзанч хиннай пох. Цо Iома а баь хIанз трамвай лехкаш ба мехкарий Судейманова Любаи Абдулкадырова Тамараи. ХIаьта шин производственни болх цхьаккха хьалха ца воалийташ бу Людмилас. Къаьстта чоалхане лоархIаш я предприяте водителаша № 5 йола маршрут. Цу маршрутах болх бу Людмилас укх тIехьарча шин шера. Нахаца Iимерза, безаме йолаш оамал я йоIа. Цунга хьежа дукха еза из коллектива а.

Иштта шин професси езаенначарех цаI я **З. Хизриева** ювцаш йола «БIаьсти» яха цIи лелаеча Гудермесски ателье швеямотористка Дашаева Хьава. Ше тегаш дола барзкъа заказчика товргдолаш, из раьза хургволаш, творчески уйла тIайохийташ болх бу комсомолкас Дашаевас. Дика тешал ду цун говзала цхьана болх беча мастераша-хIамаш тегараша Людмила Васильевна Лисицкая, Капитолина Емельяновна Саенкос. Производства эффективности продукце дикали лакхъе яха парте лозунг дизза кхоачащде гIерташ болх бу йоIо. «Бахача наха — хозен дикен товараш» яха принцип балха керте лаьцай цо.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна яьржача яхьо Нохч-ГIалгIай гIишлошъяра управлене специализированни гIишлон-монтажни управлене гIишлошъерий къахьегама хьинар айдаьд. Тха штате воацача корреспондента **М. Фомина** яздеча тайпара, хIара болхло шийгара доагIа дакъа юкъедахьа гIерт Октябра юбилея сийна яьржача яхье. Хьалхле лелаерашта юкъе болаш хьабоагIа С. Р. Медкоьяиц керте латтача бригада сантехникаш, В. Г. Мирзояна бригадацара наькъаш дехкараш, В. Ф. Долганова бригадацара трубоукладчикаш. Шоай балха нормаш 140—160 процент кхоачашъеш къахьег цу бригадаша.

ШоллагIа шу да Азиев Мувса Советски Эскаре гIулакх даь а ваьнна цIавеначул тIехьагIа № 5 йолча Шаьларча дIа-хьа лелача колоние болх беш вола,— хоам бу гIишлонхочо **С.-С. Сандова.** ПхелагIча разряда каменщик ва Мувса. ХIаьта а шин говзал кхы а шаьрье гIерташ ва из. ДегIаца ээдел, гIулакх дола комсомолец, массанена а веза. Юкъера образовани яьккха хиннаяц Мувсас шин хана. ХIанз сайрийнарча школе чакхдоаккхаш ва из шин дешар.

Кхаь бетта задани 25 марта кхоачашъяьй «Южэнергохимзащита» яхача управлене Кавказски участка коллективо. Тха штате воацача корреспондента **Х. Суруджанца** хоам беча тайпара, оборудовани мукх ца яийтара къаьстта дукха балхаш даьд «Грозэнерго» предприятешка. Кхаь бетта яхье лелаьча социалистически яхье котбаьннарех ба изолировщикаш Ю. Вовченко, В. Гусев, В. Руденко, иштта кхыбараш.

Шерагара шерага чIоагIлуш, низ болаш йоагIа Шалински автотранспортни предприяти, — язду Шаьла районерча хьехархочо **А. Малакова.** Соахкарча кхаь беттаца нийсдича дикка алсамъяьннай предприяте балха овсарле, кIезигъеннай автотранспорт болх-ца беш латта ха, капитальни ремонт ца еш из лела ханаш йаьхъеннай, пассажирашта гIулакх дара культура лакхъеннай. Социалистически яхье хьалхле лелаеча дикагIа болча водителех ва коммунист Базакаев Шепи, аьшкапхьар Джабраилов Мовлди, водителаш Дачаев Шамиль, Асхабов Мовсар, дукхха кхыбараш.

Гудермесски АТП коллективаца социалистически яхь лелаю Шалински АТП водителаша. Кхаь бетта итогех хьалха ба шалинцаш. Шоай къахьегама хьинар лаьгIде дага бац уж дIахо а.

Массехк ди мара дисадац Ерригсоюзни коммунистически субботник хургдола ди хьатIакхача. Къаьстта хьинар айдарца белгалдаккха лаьрхIад из укх шера, — язду **Ф. Высоке,** — «Консервплодоовощ» яхача объединене предприятеша.

Грозненски консерви заводе 544 саг араваргва субботнике, царех кхо бIаь саг шоай балха моттигашка къахьегаш хургва. Цу дийнахьа 9250 сома продукци арахеца, иза бIаь совгIа дIайогIа лаьрхIад консервщикаша.

Из тайпа чулоацам бола письмош кхы дукхха а да тха редакционни почтаца.

ДОТТАГIАЛ ТЕССАД

ЧIоагIа доттагIал тоссаденнад Шалински района Курчалоерче № 1 йолчеи Грозерча № 18 йолчеи юкъерча школай дешархоши хьехархошта юкъе. Цу школай пионерашеи комсомолцашеи бувзам лоаттабу вIаши письмош яздеш, делегацеш ухийташ, салаIара сайренаш чакхйоахаш. ХIаьта хьехархой а да уж шоайла вIаши бувзам дола дукха дика гIулакхаш. Уж дагабувл дешар хьехаран кхетам баларах, болх дикагIа вIаштIехьбаккхара хьакъехьа, методически балха толашагIйола опыт дIа-хьа тел, йийлла урокаш чакхйоах.

Дукха ха йоацаш Курчалоера дешархойн хьехархойн шоай доттагIий болча Грозне хьошалгIа баьхка хилар. Фусамдаьша комсомольски собранеш, тайп-тайпара диспуташ, салаIара сайренаш чакх миштта йоах хьожаш хилар тхо. Иштта цар тхона оттадир художественни самодеятельноста концерт. Кастта Курчалое тIаьцаргба оаха Грознера тхоай доттагIий.

А. МАЛАКОВ, Курчалоерча № 1 йолча школа хьехархо.

ГРУЗИНСКИ ССР. Ленински коммунистически субботника хьинаре кийчо еш латт Ленина орден лелаеча «Чиатурмарганец» яхача горнорудни комбината рудникашкен участкашкеи. 16 апреле субботнике дакъа лоацаш хургва 5 эзар гаргга горняк.

Г. Димитрова цIерагIча рудоуправление коллективо декхар тIаийцад 700 тонн марганцеви концентрат яккха аьнна. Цу дийнахьа даьккха ахча — 21 эзар сом — пятилетка фонде дIачулургда.

Шу доладелча денз предприяте мехка металлургически предприятешкен доазол дехьеи дIадахьийтад планал совгIа итташ эзараш тонн руда.

СУРТА ТIА: «Чиатурмарганец» яхача комбината Г. Димитрова цIерагIча рудоуправлене партбюро секретарь Ю. Шеклашвили горнякашца цхьана ленински коммунистически субботник чакхдаккхара план оттаеш ва.

А. МАЧАВАРИАНИ сурт. ТАСС фотохроника.

Политически экономически дешара системе

Занятеш ярах боала пайда

«Старогрознефть» НГДУ вIашагIъелла дешара форма теоретически семинар я. Деша багIарех дукхагIа бараш лакхера образовани йолаш ба, массане а йоккха производственни стажи вахара опыти я. Уж ба юкъерча звеноцара, лектораш, докладчикаш, политинформатораш а болаш, коллективашта хьехам беш бола инженераш, отделийи подразделенейи начальникий заместителаш.

Беррига пропагандисташ кхайка тIа а боалабаь хьайийлла йир аргIанара занятн. Цига къоастаяь тема: «Къахьегача коллективашка социалистически яхь вIаштIехьъяккхар». Собеседоване хьисапе чакхъяьлар занятн. Пропагандист Борис Петрович Марух ше дика кийчо яь, конспект а йолаш вера заняте. ХIаравар къамаьл даь ваьлча цу къамаьла чулоацам боашхар цо, хIаьта нагахьа санна деша багIараша дийцачоа тIатоха е тIерадаккха дезаш хIама хилча, цо из ше дора. Йоккха знанеш йолаш, политиках дика кхеташ, атта дIатIаэцаргйолча тайпара материал хьеха ховш ва пропагандист.

Хьалхарча дешах лаьца къамаьл дир нов. Крикуновас: «Социалистически яхьи къахьегамхой вахара боарам лакхбаларн». Цо хьахьекхар из дош капиталистически мехкашкен вайииген мишта латт, капиталистически мехкашкара бараш шоай опыт дIайовзийтар дезаш ца хилар. Из конкуренцеца дувзаденна да, хIаьта социализме наьха творчески инициатива дегIаккхувл. Юххьанцарчунгара хьайолаьь социалистически яхьа ерригa формаш йийцар цо. Шин къамаьл КПСС XXV съезден профсоюзий XVI съездеи материалашца дувзаш дир цо.

Геологически отдела начальника Г. Д. Крусинскаяс даьча къамаьла тема: «Социалистически яхь — наьха творчески инициатива дегIайоалаяра керттера гIулакх». Цо хьахьекхар КПСС XXV съезда материалашка из дош малагIча тайпара дувц, 10-гIа пятилетка — эффективностен дикален пятилетка миштa белгалйоаккх, бухсоцаш цо лерхIар къахьегама овсарле, балха дикал лакхъяр духьа лоаттабу къовсам хилар.

ЦИТС начальника заместителa нов. Климова даь къамаьл «Iилма-технически прогресса, къахьегама овсарле сихагIа лакхъяра деша» хетадаь дар. Ше къамаьл деча хана цо белгалдаьккхар, Iилма-технически прогресса наькъаца производства эффективность лакхъеш хилар. Цу гIулакха оарцагIовла беза инженерно-технически болхлой, кердадараш производства юкъеккахьа, фондех пайда дикагIа эца беза. Цо шин къамаьл моттигерча материалаца дувзаш дир. Производства цхьайола операцеш тоаяра чакхъяьха мегаргйола массехк предложени елар цо. Транспортникашцара гIулакх вIаштIехьдалар цар тIаэцаш дола социалистически декхараш парна дIадовзийташ ца хиларца. Смежни организацешца яхь лелаяц.

Яхьа формаш яьшхар: партийни кулгалдар, демократически централизм, яхьах боала пайда. Ерригача этапашка керттердар наьха творчески инициатива лакхъяр долга белгалдаьккхар. Долче, участкашка хьалъэкха яда хIара болхлочун творчески планаш хьахьокхаш йола экранаш.

«КПСС XXV съездо социалистически яхь дIахо дегIайоалаяра хьакъехьа» яхача деша хетадаь дар МОП воккхагIволча инженера Ф. Н. Лозакова даь къамаьл: къахьегамца коммунистически хьисапе гIулакх леладаро кхолламаш де, хьисап де Iомабу нах, аьлар цо. Шин коллективера белгалагIа дола хIамаш дийцар деша вагIачо. Цо хьахьекхар РИТС-1, РИТС-3 даьха толамаш, профсоюза XVI съезда материалаш яьшхар, хьахьекхар социалистически яхьо керда дика лостам лаьца хилар. Социалистически яхь дикагIа дегIаена ме хул, дикагIа кхетабу нах. Цо хьахьекхар, Советски Iаьдал латтача шерашка нах экономически социальнии дегIабаьхкар.

Къахьегама отдела начальника И. Ф. Черемухина даь къамаьл «Социалистически яхь вIашагIйоллара даькъера кулгалхочун лоархIам» яхаш дар. Социалистически яхьа итогаш еча хана дакъа лоац администраце а. Эша новкъостал ду кулгалхочо, социалистически яхь дегIайоалаяра лостам тел. Моральнии материальнии поощрене коллективера хьал довзийтар нов. Черемухина. Укхаза поощренегIа белгалвоаккх «Профессех дикагIа вар» яха цIи яларца. Сийлен грамота, вымпел, диплом, Знак яларца. Материальни поощренена ахча хьахец 1-гIен 2-гIен моттиг лаьцараштa.

БIарчча хьайийцача занятн дикa чакхъяьлар. Дерригa дешаш нийса къоастадир, КПСС XXV съезден профсоюза XVI съездеи материалех пайда а эцаш.

Занятн чакхйоалаш цун тохкам бир пропагандиста. Йийцача темана хетадаь фильм а гойташ чакхъяьлар занятн. Гойтара пособехи пропаганда технически средствaехи пайда ийцар.

Л. ЕВЛОЕВА, КПСС Октябрьски райкома инструктор.

Советски вахара хьисап

КЪАХЬЕГАМА ДЕЗАЛЦАРА ШИ ВОША

«Малгобекнефть» яхача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене коллектива бовзаш а сий деш а ба вежарий КоттоевгIар Турен Султани. Тура электроцеха воккхагIвола диспетчер ва, хIаьта Султан № 3 йолча РИТС-а пхелагIча разряда оператор ва.

Цар да Коттоев Дауд а хиннав Долаков бахача наха юкъе эггара хьалхара бурувдеттар. Ткъаьи иттлагIча шерашка юрта боахам бита а бита МагIалбика мехкдаьтта тохкача управлене балха вода из. Цига балха оттарах товлу цар хьал-торо. ВоккхагIволча Турас электромонтера говзал Iомаю. Цхьабакъда цIаьхха хьайнача тIемо йохаю дезала планаш.

1941 шера тIем тIа моастагIчох латаш чакхвоал Тура. Долакоа 1942 шера йийттача йоккхача топаша цун нана Кана юв, хIаьта да Дауд тIема доазох чакх а ваьле ведда дIавода немцаша дIалаьцача шоай юртара, моастагIчо ше плен вигар кхераш. Да-нана доацаш дус бераш Хьамид, Султан, Сулумбек, Маржан. Цхьабакъда Iаьдало йоакхо ю цар — фашисташ МагIалбика тIехьашка кхайсачул тIехьагIа берий цIеношка хьалкхув уж.

ТIема шераш чакх а даьна цIавоагIа старшина Коттоев Тура. Шин вежарий кора ца баьчул тIехьагIа Алма-Ате вахахов из. Цига балха вода. Алма-Атерча кога гIирса фабрике болх беш хинна Мария Павловна йоалаю. ДIаболалу цун шин дезал. Цхьабакъда цIаккха бицлац цунна вежарийн йижарийи. Эггара тIехьа 1956 шера вIашагIкхет КоттоевгIар. Уж беррикаш а кхийна, истий кхийла е маьре баха хул цу хана.

Турийн Марияйн диъ бер — Любан, Тамарен, Зинан, кIаьнк Анатолийн— кхув. Цар массане а шо-шоай вахара никъ лаьцаб. Саг а йоалаяь № 2 йолча РИТС-е оператор волаш къахьегаш ва Анатолий.

ПаргIата квартира еннай Мариянен Турийнен. Шоай бераш а тIехьа уж болча каст-каста боагIа цар мехкарий. Уж баьхкача, цун яр санна йолча, паргIатача квартире лоалаха вахача вешийга Султанага кхайк Тура. ДIаболалу сакъердам.

Султанен цун сесага Ханойн ворхI бер да. ЙоккхагIа йола йоI Малика маьре а яха дезал болаш я. Из а йоагIа шин дадана долча шаккхе бер а тIехьа. Ашхабаде вах Султана воккхагIа вола воI Руслан, Идрис Советски Эскаре шин гIулакх дизза деш ва, дика деш зIамагIа долча бераша.

Дезал дукха бале а, хIама эшаш вахац Султан. Говзал лакха йола мехкдаьттахо хилара тарра, дика алапи эц цо а цун сесага а.

КоттоевгIар шевар гулвелча шоай цIен воккхагIа волча Турийгара тIемах лаьца сакъердаме хIамаш дувцар дех бераша. Цу хьакъехьа дувца шортта хул тIема ветерана. Цунна дола тешал да Турас леладу Даьхен совгIаташ — ордеенаши медалаши? Царна юкъе шоллагIча степена Даьй-мехка тIема орден, «За оборону Кавказа», «За отвагу» яхен кхыйолен медалаш.

ТIем тIа санна бIу ца къожабеш, халонех ца къахкаш къахьег Дауда Турас производстве а. Из ва коммунистически къахьегама ударник. 1972 шера къаьстта къахьегама толам баккхарах цун тIема совгIаташта цхьаькха паччахьалкхен деза совгIат IотIакхийттад — Октябрьски революце орден.

Къахьегаме тоъал хIама карагIдаьннад Султана а. Из а ва коммунистически къахьегама ударник. Дуккхаза мах бола совгIаташ тийннад цунна «Малгобекнефта» НГДУ кулгалхоша. Цу совгIаташта юкъе я «За доблестный труд» яха медаль.

Шин вошас хьинаре дакъа лоац общественни вахаре. МагIалбика халкъа суда заседателаш ба уж. ХIаьта цул совгIа, Тура «Малгобекнефть» НГДУ парткома, парте горкома член а ва.

Иштта бахаш а къахьегаш а ба вежарий Турен Султани.

М. НАШХОЕВ, МагIалбика «Ленина байракх» яхача газета редактора заместитель.

ФЕРМА ЭРГАЛОНАШ

Йоккха опыт йолаши, къахьегама тІера болаши дукха нах ба Малгобекски района «Ингушский» совхозе болх беш. Масала, осеменатор Обозина Лидия Ивановна. Тешаме ду цо хьадер. Из бахьан долаш геттара раьза ба цунна комплекса а совхоза а кулгалхой.

Баьций витаминни хьоар доаккхча, гранулаш кийчъеча цехе болх беш ва механик Боков Мовлди.

— Дийнахьен буси юкъера лаьрхІача 17—18 сахьата болх бу цо, баьций витаминни хьоар доаккхача хана. ХІаьта къахьегама овсарле лакха йолаш а ду ше хьадер. Болх беш итт сахьат доаккхаргда аз, болх ца беш ши сахьат ца даккха, оал цо, — дувц Боковах бухгалтера Коригов Султана. — Іуйрийна сецца болх дІаболабе йиш хургйолаш боад къовлабенначул тІехьагІа ши лафет моша доакъар дІаоттаду цо. Цехе моша доакъар хьатІа ца дахьаш йоккха юкъ яьлча, бер делхаш ца хилча нанас йоакхояц, аьле оарц доаккх цо. ХІаьта бахке волчо нийсденна кхоачамбоацар дІадаккхалца юха а варгвац. Лоацца аьлча, дог лазаш ва ший балхах.

ХІанзарчоа доакъар кийчдеча цехе ва Боков болх беш. Даанза дисача доакъара юкъера дІахо пайда эца йиш йолаш дар хьа а къоастадийя из волча хьадахь. Цунах баьций витаминни хьоар, концентрированни доакъар техе хьаьн а дийя, чаца эду. ТІаккха Іанарца къаьл а дийя юха а хьаьшка дул. Иштта кийчдаь доакъар дика дуъ хьайбаша. Цул совгІа цу гІулакхо йиш хулийт доакъара кхом бе а хьайбай продукци яккхарга дІададар лохде а.

Бежа Іуштта юкъе дикагІчарех ваІ ва Гетагажев Мухьмад. Красно-степной фух дола 150 шинар да цо леладеш. Царга хьожаш, Іунал деш ший сесагацеи веІийцеи цхьана комплекса коа латтача вагончика чу Іа даьккхар цо. Еча йоакхонга хьежжа дика тоаденнеи унах цІенеи да дерригa шинараш.

— Халонех бІу къожабеш вац из, хІаьта ший гІулакх дика ховш а ва, — йоах Гетагажев Мухьмадех Коригов Султана.

Цхьа юкъ яьлча тхона хьатІавера цу совхоза цІи хеза комбайнер Гетагажев Хьажбикар. ИйслагІча пятилетке бебеза болх шин шера баь вальлар из, хІаьта соахка план 360 йолаш 835 тонн ялат аьрдар цо. Дукхача хана денз хьаьнала къахьегарах Къахьегама ЦІеча Байракха, «Знак Почета», Къахьегама сийлен IIСтепена орденаш, дукха медалаш еннай Хьажбикара. Соахка ялат чуийца доаллаше а ший комбайн дика тоаяь дІа а оттаяь ферме балха вера, вера аьлча а дехар а даь воалавир.

Хьайбашта лаьрхІа доакъар дІахецача складе оттаве тешаме саг эшар. Цига болх бе вахийтар коммунист Гетагажев Хьажбикар.

Хьайбаш латтача помещенешкара ара лафетаца кхо, нувхаш дІаккхухьаш МТЗ-50 маркех йола цхьа трактор лелар. Тхона хьалхашка гІолла массехказза тІехьяьлар из.

— Сиха лел из трактор-м, — аьлча:

— Дика механизатор ва шу тІа вагІа Гандалоев ТахІир,— аьлар Хьажбикара. — ХІаьта ше къона хилара тарра кадай болх а бу.

Доахан латтача шин помещене доакъар хьатІакххухьаш, чура транспортераша арадоаккха кхо, нувхаш дІакхухьаш болх бу ТахІира. Шин трактористо бе беза болх цхьанне кхоачашбу цо. Миштa? ХІара помещенера транспортераша нувхаш, кхо арадоаккхача моттигашка цхьаьцa лафет дІа а оттайий, доакъар хьатІакхаьа волалу. Транспортераша лафеташ еттачул тІехьагІа уж лаьрхІа хьакъоастаьча моттиге Іо а йоссайий, юха а доакъар хІатІакхухь, лафеташ кхох, нувхех хьалийззалца. Иштта, хаддаза конвеерах болх бу цо.

Гетагажев Хьажбикара санна дика тешал ду цунна Коригов Султана а.

ГІулакха дІагІерта тей ца хоададе, юхагІерта муш хоадабергболаши, хьалхашка йиллар юхайохьийтаргйолаши-м вацар из шу хьалха, — йоах ТахІирах Султана, вела а къежаш.

— ХІаьта хІанз цо беча балха геттара раьза ва со а, совхоза кулгалхой а. Из санна дика болх беш вола механизатор наггахьа мара вац тха серригача совхозе.

Дукха къона доаркаш ба хІанз комплексе болх беш. Иштта, Кариева Аьсет, Медова Радимхан, Коригова Аьсет, кхыбараш. Сиха караерзаеш латт цар шоаш хьержача балха говзал. ХІаьта тамаш а яц. Цар нованой а ба комплекса дикагІбола доаркаш Коригова Банати, Карнева Іайши, Медова Аьсет.

Лакхе бийцараш санна болча наха хьаьнала беча болхо торо хулийт комплекса коллективага толамаш даха. Цунна тешал ду хьокхамаша а. Иштта, соахка укх ханна йоаккхаш хинначул юкъера лаьрхІача килограмм дукхагІа шура йоаккх хІана хІара кхоабача Іаттагара дийнахьа.

Цхьа ха яьлча хьавера комплекса бригадир Ажигов Хьасан. Цунца цхьана доахан латтача помещенешка, цига беча балхага хьажа дахар тхо. Номер цаІ йола помещени. Укхаза латт 200 совгІа етт.

Божа бетташ боахкар доаркаш, хІаьта бежа Іуй — доахана силос юлаш. Лостам болаш цІена яр помещене. Дика тоаденна, цІена дар доахан а. Цхьан бІоагІа тІа хьалтеха йоал доаркас социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхалга хьахьокхаш йола хоза вІаштІехьъяьккха белгало. Из хьалтехай Коригова Банате сийна.

Берригача наха гургдолчча моттиге доал укхаза хьокхамий улг. Цу тІа дІаязъю дийнахьа хІара доаркас йоаккха шура. ЦхьоалагІча помещене санна цІенеи паргІатеи я хьайбаш чулаттача кхыча помещенешка а. ХІаьта къаьстта лостам болаш я кегий Іаьсий латтача помещене. Электричествацa доахь а деш чу дІайха фу чухецаш йола установка я укхаза.

— Іай эггара шийлагІа йолча хана 18—20 градус йІайха хул укх чу, — йоах Ажигов Хьасана.

Іаьсашка хьожаш, царна Іунал деш я Олигова Моти. Дика лоархІаю из ший декхарах. Иштта, март бетта план 15,7 центнер йолаш 21 центнер дулх тІакхетийтар цо Іаьсашта.

— Дийнахьа йоаккхача шурийга диллача районе хьалхарча моттиге я тха комплекса коллектив. Цхьабакъда шурий хьоанал лоха я. Из бахьан долаш, масала, дІасна бІаь килограмм шура юкъера лаьрхІача 90 килограмм лаьрхІа мара дІаэцац тхогара паччахьалкхено. Шурий хьоанал дикка лакхагІа хургъяр доахана дІаяла йол яларе. Из яц,— йоах Ажигова. — Фуд бахьан? Соахка шу долалуш хиннача хьайбашта лаьрхІа тоъамболаш доакъар Іалашдир совхоза къахьегамхоша гуйре тІакхачалехьа. Цу гІулакха раьза долаш тхо дагІаш дага а доацаш Гудермесски района «Дружба» совхозера 200 етти 160 шинарн доаладир тха комплексе. Из бахьан долаш таъанзар тхона йол.

— Уж доаладар а ловргдар оаха, нагахьа санна доахан пайдана даларе, — тІатехар Ажигова аьнначоа Коригов Султана. — Хьадоаладаьчарех юкъера лаьрхІача 50 процент доахан хувца дезаш да. ХІана аьлча, биънех шиша тІар мар бац цар шура луш.

Уж кхоачамбоацараш кхы нийс ца далийтар духьа цхьацца гІулакхаш чакхдоахаш ба хІанз совхоза а комплекса а кулгалхой. Хьалха оттаьча планал 20 процент хІана яц аьнна дукхагІа дІаювргья укх шера доакъара лаьрхІа культураш. Иштта, 400 гектара тІа цхьан шера, 250 гектара тІа цкъа дІайийча дуккхача шерашка тІаювла баьцаш, 211 гектара тІа кен, 576 гектара тІа горохаца цхьана кен, 840 гектара тІа силоса лаьрхІа хьажкІаш дІаювргья. — Царех хІанзле дІайийна баьннаб баьцаш, кен, 160 гектара тІа горохаца цхьана кен.

— Шоай доалахьа хьайбаш леладеча наха доакъаращца новкъостал де лаьрхІад совхозо укх шера. Из бахьан долаш шердаьд оаха доакъара культураш дІаюв лаьтташ, — йоах Ажигов Хьасана.

Сийлахь-йоккхача «Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара сийна план 600 йолаш пачахьалкхенга 620 тонн шура, план 110 йолаш 115 тонн дулх дохка социалистически декхар тІаийцад совхоза къахьегамхоша. ХІаьта лаьрхІар цар кхоачашдергхиларах боахама кулгалхой шеко а яц.

М. ХАМАТХАНОВ.

КХАШКА ХИЙ ДИЛЛА КИЙЧА БАЦ

Надтеречни районерча совхозашка йоккха моттиг дІаловц хиш дехкача лаьтташа.

ХІаьта миштa латт районе хьоарсамаш, техника, кхыдола хиш дехка гІирсаш бІаьстанахкан балхашта кийчдара гІулакх? Из дош тохкаш хилар дукха ха йоацаш районера халкъа тІахьожамхой.

Из лоархІаме болх дика чакхбаьккхаб «Минеральный», «Знаменский», «Верхне-Наурский», «Братский» совхозашка. Боахамашка ханнахьа тоаяь яьккхай догІан хьисапе хий детта техника, насосни станцеш. Иштта, Іан замалахьа кийчбаьб хиш дехка болхлой а. ХІаьта цу биъ боахаме пхи эзар совгІа гектар лаьтташ да хиш дехкаш. Дукха а тоалхане а болх ба цар хиш дехкара кийчо еш чакхбаьккхар.

Дуккха цІенхашттара кхоачамбоацараш а гучадаьхар халкъа тІахьожамахоша баьча тохкамо. Масала, районе боахамий юкъарча системе 84 хий дехка гІирсаш дар укх шера тоаде дезаш. ХІаьта начальник С. С. Ящуркаев волча хий дехкача система управлене царех тоадаьраш 29 мара дац.

Ерригача районе лаьрхІача кхы дикагІа латтац гІулакхаш боахамий чурча хий дехкача системий гІирсаш тоадеча а. Планах 330 тоаде дезача 118 мара тоадаьдац. Наурерча ПМК-а (начальник ков. Гридин) коллективо кхоачашдаьдац укх шера хий дехка гІирсаш кийчдара хьакъехьа ше совхозашца барт баь тІаийца декхараш.

Масала, дІадахача шера ноябрь бетта денз ПМК баь барт ба комсаш лелаеча «Надтеречний» совхозе хий дехка гІирсаш тоадеш 26 эзар сома маьха балхаш чакхдаха. Дукха болх ба совхоза кхашка чакхбаккха безар. 25 эзар кубически метр хьоарсамаш цІенде деза, дамбашка жагІа билла беза 12 кубически метр, 45 хий дІа-хьа хеца моттигаш, 35 хий дехка гІирсаш тоаде деза. Царех цхьаккха а болх кхоачашбаьбац ПМК коллективо. ХІаьта кхашка хий дехка деза хамаш хьатІакхоачаш латт. Иштта, хІанзарчул тІехьагІа кийчде, тоаде дезаш да хий дехка гІирсаши хьоарсамаши 600 совгІа гектара тІа «Калаусский» совхозе а.

Халкъа тІахьожамхоша баьча тохкамо гучадаьккхар цхьаькха а. «Чеченингушвино» объединене юкъейоагІа районера комсаш лелаю совхозаш гІишлон материалашца Іалашъяра гІулакх эсала леладеш хилар. Асбоцементни турбаш, задвижкаш, кхыйола хІамаш яц боахамашка кхоачамболлаш. Дуккхача даькъе из бахьан долаш тІехьадаьннад боахамашкара хий дехка гІирсаш бІаьстанга кийчделга.

«Чечен - Ингушводремстрой» треста Наурски районерча ПМК-а коллективо тІехьадалийтад «Гвардейский», «Озерный» совхозашка ДСН (делитель статистического напора) тоаелга а царна реконструкци елга а. Из бахьан долаш кхашка хий диллара балхаш дІадоладе йиш йолаш дац цу боахамашка. Иштта тоаяиза я «Знаменский» совхозера хий хьисапера хьоарсам кхоачалу моттиг а.

Дизза кхоачашдаьдац совхозашкара кхашка хий тохара эша техника кийчъяра хьакъехьара ший декхараш «Сельхозтехника» районни объединене а (начальник ков. Супьянов). «Калаусский» «Надтеречный», иштта кхыйолча а совхозий цо тоае езаш хинна техника хІанз а тоаяиза латт.

Ала деза хий детта техника кийчъеча боахамий кулгалхоши специалисташи де йиш йолчох дуккхадар ца даь хиннилга а. Кулгалхоша ца хаддаш йоакхо яьча тахан а тІехьа кийча ба кхашта хий тохара балхаш дІадоладе.

Районерча халкъа тІахьожама комитета ший заседане дийцад хий тохара эша техника а гІирсаш а кийчдара дош. Белгалдаьха кхоачамбоацараш мамогга сихагІа дІадаха а кхашка хий тохара эша хьоарсамаш, техника, деррига гІирсаш кийчдаь даха а декхарийла баьб халкъа тІахьожама комитето совхозий директораш, керттера специалисташ, хий тохара системий районни управлене, Наурерча ПМК, «Сельхозтехника» районни объединене кулгалхой.

Нохч-ГІалгІай АССР юрта боахама министерства, «Чеченингушвино» объединене, мелиорацеи хин боахамеи министерства кулгалхошка хоам баьб Надтеречни районерча совхозашка хий дехкара гІирсаш кийчдаь ца хиларах бехке керттера даькъе моттигерча организацей кулгалхой болга.

Ховш да, дІадахача шера районо а районерча дуккхача боахамаша а ялаташ кхедараи юкъарча хьайбашта доакъараш Іалашдаран декхараш кхоачаш ца даьлга. Цуи керттера бахьан дар хий дехкача лаьттаех биззa пайда ца ийцалга. Из гІалат укх шера ца хилийтара, хиш дехкача лаьттаех биззa пайда эцара цахаддаш тІахьожам лоаттабе лаьрхІад районерча предприятешкарча, учреждешкарча, совхозашкарча ерригача халкъа тІахьожама группашеи постешеи.

Л. ЗАГАЕВ,
Надтеречни района халкъа тІахьожама комитета председатель.

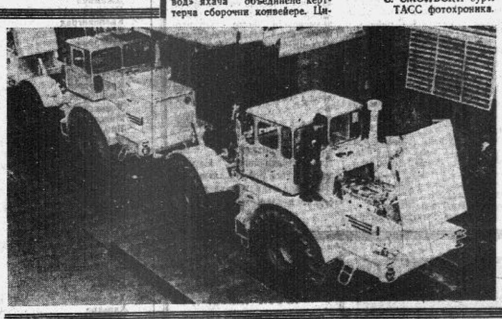

ЛЕНИНГРАД.
СУРТА ТІА: «Кировский завод» яхача объединене керттерча сборочни конвейере. Цига хьаю К-701 яха 300 говра низ бола машинаш.

С. СМОЛЬСКИ сурт.
ТАСС фотохроника.

Деррнгача дунен тІарча халкъийн барт-цхьоагІоин денга — ЦхьоалагІча Майга дика къахьегаш вакъхьабоагІа Ачхой-Мартановски района «Бамутски» совхоза шурий-товарни ферма болхлой. Маша лаьгІ а ца деш ІангІара доаьнад хІара — Октябрь 60 шу дузача укх юбилейни шера тха ферма коллективо дош деннад хІара Іаттагара 2730 килограмм шура яккха, — йоах бригадира Тазуев Зайнде. — Из декхар кхоачашде торонаш я тха. Паччахьалкхенга шура йохкара хьалхарча квартала пайн ханал хьалха кхоачашъяьй оаха. Толаме кхоачашъергья ах шера план а.

Ферма болхлошта юкъе шера яржай Сийлахь - боккхача Октябра юбилейна сийна йола социалистически яхь. Цу яхье хьалха латт доаркаш Терхоева Мадиат, Байсарова Биса, Іаьсий леладер Султанова Азман. Белгалдаккха деза, Азмана соахка хІара бІаь Іатта лоархІаш 100 Іаса хьалкхедаь хилар. ХІаьта ферма доаркаша шоай группашкарча хІара Іаттагара соахка яьккхар 2700 килограмм совгІа шура.

— ДІадаха шерарчул дукхагІа йоаккхаргья оаха шура, — йоах доаркас Терхоева Мадиата. — Цунна дола тешал да дерригача денга шура дукхагІа йоаккха хилар. БІаьстан юкь йоле а, Іаьнз а юкъера дийнахІача хІара Іаттагара дийнахьа буси 6—7 килограмм шура йоаккх оаха. ХІаьта доаркаш бацах кхийттача яхь а дукхагІа хургья хувца.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) «Бамутский» совхоза шурий-товарни ферма болхлой: Іаьсий леладер Султанова Азман, доаркаш Терхоева Мадиат, Байсарова Биса.

А. ТРУНОВА сурт.

СПЕЦИАЛИСТА ХЬЕХАМАШ

ХЬАЙБАШТА БІАЬСТАН ПРОФИЛАКТИКА ЯР

«1976—1980-ча шерашка СССР-а халкъа боахам дегІабоалабара керттера лостамаш» яхача парте экономически программо белгалдаьккхад дулх, шура, тха, кхыйола хьайбай продукташ алсамъяха езаш хилар.

Республика хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка оттадаь декхар да 1977 шу чакхдоалаш колхозашка совхозашка, 58,6 эзар детташ дола доахани, 150 эзар хьакхеи, 620 эзар устагІеи, 1 миллиони 200 эзар коатІара оалхазари хилийтар.

ИттлагІча пхе шера укх шоллагІча шера хьалхашка оттадаь из доккха декхар кхоачашдара чІоагІа лоархІам болаш гІулакх да боахамашкарча а, наьха доалахьарча а хьайбашта лазараш хургдоацаш бІаьсти ца туллийташ тоха деза маьхий тохар, кхыйола профилактика яр.

Хьайбай продуктивность айяра, цунга дІабода мах лохбара маьхала гІулакх да хьайбашта у ца хилийтара е езаш мел йола профилактика кхоачашъяр. Из дика кхета а деш, шера моллагІча хана санна укх бІаьсти а дукха балхаш деш ба республика ветеринарни болхлой.

Масала, цар йоакхо ю лазараштa духьаларча молхашца маха ца тохаш цхьаккхе а хьайба, коа тІара оалхазар ца хилийтара.

Цу тайпара яьча профилактико торо хулийтаргья ялх беттагара цхьан шерага кхаччалца сибирски даІ, эмкар, гемосептицеми, лептоспироз, листериоз, аьса, паратиф, иштта кхыдола лазараш ца хулийташ хьайбаш лораде.

Вай республикерча дуккхача боахамаша боккха пайда эц лоамашкарча альпийски даьгІенех. Укх бІаьстан дІайхача деношка шаьрача аренашка, лоаман юхерча районашка а дика дегІайоагІаш латт буц, гІа тохаш латт гаьнашта. Бакъда, хІанз а шийло я лоа даша даланза долча лакхача лоамашка. ХІаьта а хІанзе кийчо е доладеннад дуккха боахамаш шоай бежанаш а жа а лоам дигара.

Хьайбаш лоамашка хьалдига кийдеча укх хана ветеринарни говзанчаша деррига а де деза бежанашта, говрашта, устагІашта лоам боаккхача 5—6 бетта лазараш хургдоацаш ший ханнахьа, вешта аьлча, апрель, май чакхбалале прививкаш, кхыйола обработкаш яь яхара. Иштта дерригача хьайбашта бруцелез, туберкулез, аьса дий хьажа а, ца могаш дараш хьакъоастаде а деза.

ВІалла де мегаргдолаш дац цхьадолча хьайбашта профилактика а яь воккхарна лоам дигача маьхий тохаргдар аьнна талмаста из гІулакх дитар. ХІана аьлча, лоамашка хьалдига профилактика йиза дола доахан цамогаш хуле могаш дараштa а лазараш хила таралунда. Цул совнагІа лоамашка йолаш хилац цІагІара яраш санна торонаш. Лоамашка дац уж чу лахка божалаш, кхыйола гІишлонаш, дІадехка моттигаш, кхыдараш. Цунца дувзаденна да ахкан замалахь лоам дига доахан цамогаш а хиле, царга хьежаш, бола нах шоай кулгалхошкара а ветеринарни говзанчашкара оарц дехаш хилар. ХІара шера яхар санна цу тайппара гІулакхаш нийсденнад Сунженски а, Шаьла а, Ножай-Юрта а Надтеречни а районашкара лоам дигача хьайбашта.

Лоамашка дига хьайбаш кийчдеча хана маьхерча гІулакхех цаІ да бежанашта фашкаргех кхопаш хургйоацаш а, устагІашта гирз даргдоацаш а креолинах гексахлоран а тохаш кийчъяьча хина ваннашка, е «ДУК», «ЛСД-2», «ВДМ» яхача машиний гІонца 1 процент хлорофосах йолча раствораца уж лувчадар. Цу тайппара лувчадаьча хьайбашта кхопаш хилара, гирз далара кхерам бац цар лоамашка йоаккхача хана.

Республикерча дукхагІа долча боахамаша укх тІеххьарча шерашка шоай хьайбаш лоамашка кхувл автомашинашца. Цуица дийза дукхагІа нийслу бежанаш лозадеш йола моттигаш. Ховш ма-хиллара, лозадаь бежан лоамчу дигача а тоалац. Цудухьа йоакхо е еза машинаш тІа детта хьалдуга а цІа доаладу а бежанаш сакхатех лорадара.

Жа леладеча боахамашка дукхагІа нийслу устагІий лоргача а лувчадеча а хана цар маьженаш лозаеш. Доккха зе хул цу сакхатех боахамашта. Масала, хьайбаш лозадаро геттара лох ду цар продукташ ялар. Лозадар бахьан долаш ост дала таралу хьайбаш, мvІ яьккхе чов хул, астагІа лелх.

Лозадаьча бежана продуктивность совъялац, из ханал хьалха брак ду, дІадаккха дезаш хул, е дарба деш дукха зе ду.

Хьайбашта сакхаташ хул уж машинаш тІа боарамал совгІа тІадетта уж машинаш тІа хьалтІадаха а Іодаха а лоамеш лерттІа ца хилча, машиний кузоваш лакх яь ца хилча.

Цудухьа ха деза бежанаш а, жа а машинаш тІа дІанийсдар цар дозалга, дегІа доккхалга хьежжа хила дезалга. Цхьан машина тІа даха мегаргдац зІамигеи доккхийи хьайбаш, хІана аьлча теннагІчар эсалагІа долчарна мvІаш тоха тарлу, е кІала хьу. Цу тайпара гІулакх ца хилийтара цхьан машина тІа доаха хьайбаш цхьа ха йолаш, дегІа цхьатарра хила деза. Доккхий доахан (300—350 килограмм) дІа-юха дугаш цхьан машина тІа 4—5 бежан хила деза. Цул совнагІа, наькъа бІоахала кІаьдденна бежан чу кхоссалургдоацаш сомача мушаца, е зІанарашца дІадехка деза.

Хьайбаш лоам дугача хана царца хила беза эшаш мел йола молхаш, кхыбола гІирс, ветеринарни лораш а. Мегаргдац хьайбаш обработка яь а, лазараштa техка а да аьнна лор воацаш машина лоам яхийта, хІана аьлча бІаьхача новкъа даьннача бежана лазар хила, сакхат дала, бердах эккха а тарлу.

Лакхе вай белгалдаьккхачул совнагІа, бІаьсти а аьхки а хьайбай продуктивность совъяккхара ха дезаш да кхы цхьа хІама а. Вайна ма-харра, бІаьстии аьхкан ханеи доахан леладеча моттигашка деб тайп-тайпара мозий, горий, кхыйола зенне йола садоахка хІамилгаш. Ховш да, мозий даиман бІехача цІена йоацача моттигашка хьахулаш а дебаш а хиалр.

Мозаша, гораша, кхыча садоахкача хІамаша готтдича хьайбаш во даж, меца дусс, гІеллу, шура кІезигъю. Цу тайппара хьалаш дукхагІа йолча хана тІаувтт Шелковской, Наурски, Грозненски, Урус-Мартановски, Шалински районашкарча боахамашкара лоам чу дигача хьайбашта. Цудухьа хІанзе а йоакхо е еза мозий а кхыйола садоахка хІамаш а йоаеча молхашца хьайбаш леладераш Іалашбара.

Мозий дІа ца даржийтара хьайбаш латта отара кІийлеш а, кхийнаш а, желаш а цІенен екъей хилийта еза. Божамашта а, кхыча моттигашта а юке Іомехкаде мегаргдац морз, чакхъяьккха шура. Ший ханнахьа дІадаккха деза кхо, кІалхьарцар хувца деза. Бетта цкъа е шозза къьсттача молхашца дизинфекци е еза хьайбаш чу доахкадеча моттигашта. Цо новкъостал дергда фермашта юхе зене йола садоахка хІамаш ца яржийтара.

Республика боахамашка долча хьайбай продуктивность айяра, цар дикал совъяьккхара доккхача маІане гІулакх да альпийски даьгІенашкара майдаш цІена лелаяр, уж дукхагІа хилийтар, хьайбай фу тоадар, хІаьта царна дош дола ветеринарни Іунал лерттІа леладар. Иштта мара вІаштІехьдаргдац хьайбаш леладераша шоашта хьалхашка оттадаь сийлахь декхараш кхоачашде.

ЧІоагІа хала хеташ да, цхьацца долча боахамаша хІанз а тІехь профилактика яра гІулакха во йоакхо елга. Доахан ворал кІалдиса а, дулха дукха нийша а ца хилча уж лоамашка дига могаду цар. Цар уйла яц боккъонца обработка а ца еш лоам чу дигача хьайбашта юкъе лазар даржа тарлуш хилара.

БІаьсти хьайбашта еча профилактика цхьа дакъа да уж доажадеча къаьсттача зонашка санитарни пункташ вІашагІйоххар. Ший тайпара кийчъяь хила еза цу пункта лаьрхІа моттиг: тІагІолла тхов а болаш отара хьисапе хила еза из. Хина чов дІаяккха, дохьажа нейтрализаци е, иштта кхыдолча лазара духьалара молхаш чуйола аптечка хила еза цу чу. Гурралца доахачца хила безача скотникашта, кхыча болхлошта е еза медицински а, ветеринарни а инструктажаш, Іомабе беза хьайбашта дарба де. Иштта кийчбаьча болхлоша доккха новкъостал ду ветеринарашта, нагахьа санна доаханна лазар хуле из дІа ца даржийта.

Хьайбашта бІаьсти а, аьхки а профилактика яр тесса дита йиш йолаш гІулакх дац. Тешаме ала мегаргда вай республикерча ветеринараша, хьайбаш леладераша сийленца кхоачашдергда шоашта хьалхашка латта хьайбай боахам дегІабоалабара декхараш.

Лакхе вай мел дийцар кхоачаш а деш, колхозий а совхозий а хьайбаш леладераша болх вІаштІехьбоаккхе, шеко яц, укх шера а, иттлагІча пхе шера а задавеш кхоачашъергхилар.

Б. ДИКАЕВ,
ветеринарни Іилмай кандидат.

ХЬАЛХЛЕ ЛЕЛАЕРИЙ ОПЫТА—ШЕРРА НИКЪ

(1977-ча шера апреле арадаьннача «Сельские зори» яхача журнала оагІош тІара).

ХІара кхаш леладечун а ферма болхлочун а уйла цхьан хІама тІаяха я: Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дизара ма-могга доккхагІа совгІат кийчдара. Из сийлахь гІулакх кхоачаш деча доккха новкъостал ду хьалхле лелаерий опыт Іомаяро къахьегама хьинар айдаларо.

Хьалхле лелаерий опытах лаьца дукха материалаш кепатеха я РСФСР юртбоахама Министерства арахецача Къилбаседа Кавказа а, Центральни Черноземьена а лаьрхІача «Сельские зори» яхача журнала йиъ лагІча номер тІа.

Гидуаргаш лелаерий опыт йовза безамболчо цу тІа ешаргья «Даьттай культураштa — дукхагІа теркам» яхача рубрика кІал кепатеха ши статья. «Прогрессивни технологи» яхача кхаш леладара лакхача культура Ростовски областа «Персиановский» совхоза директора В. Науменка статья тІа дувц гидуаргаш чуэцача производствана юкъе кхувлача кердача технологех лаьца. ХІаьта «Тух тІадувлача Іаьржача лаьттан тІа» яхача шоллагІча статьяй автора Ставропольски края Минераловодски района «Первомайский» совхоза керттерча агронома Н. Каменске белгалдоах тух тІадувлача лаьтташка даьтта доаккхача культурай ги шоаш мишта хьалкхеду.

«Доакъара производства резерваш» яхача раздела кІал гулъяьй хьийкъа доакъара культураш хьалкхеяра производствана юкъе кхувлача технологех, агротехниках йола материалаш.

Нагахь санна хьайбашта малагІа витаминаш тела еза ха ловш саг вале цо еша еза Ростовски областа Буденне цІерагІча номер 158 йолча говрий завода керттерча агронома П. Юнда язъяь «Витаминни конвейер» яха статья.

Дагестански опытни станце кердадараш юкъекхувлара отдела кулгалхочо К. Саакове, колхоза керттерча агронома М. Северскеи къаьта хьахьох доакъара севообороте лаьттах мишта пайда эца беза.

Хьалхалеттарий опытах боала пайда а, из производствана юкъе мишта йоалаю а дувцаш я «ДикагІабарий опытаца» яха юртбоахама Дагестански Іилматохкама института воккхагІа волча Іилман болхлочо М. Хачуевеи Дагестански АССР Казбекски района «Дружба» яхача колхоза звеньевойс И. Занкиевеи язъяь статья.

Дукха пайда лургболаш я «Высоколизинови оалача хьажкІий плантацешка» яха Краснодарски НИИСХ хиш дехкача лаьттай лабораторе заведующе Н. Гуйдан аспиранта Т. Толопараи статья.

ИттлагІча пятилетка хьалхарча шера хьайбай продукташ яхараи уж паччахьалкхенга дукхагІа йохкараи яхье яьннача Къилбаседа Кавказа а Центральни Черноземьяй а краяшта, областашта, автономни республикашта юкъе котт малагІа яьннай ха ловр хьажа веза «Ритм — сиха, темпаш — лакха, дикал — тІехдика» яхача статьяга. Экономисташта, боахамий кулгалхошта, моттигерча партини, советски, юртбоахама органий болхлошта дукха кердадараш довзийтаргдолаш я «Специализаце керда, горизонташ: колхозашта юкъера специализации аграрнопромышленни интеграция» яха раздел. Цу тІа — кепатехача материалаша дувц юрт боахама йоккха производства вІашагІйоллара опытах, материальни а къахьегама а ресурсаш юкъекхувларах.

Жаи гаьзарийн лелаяра Ерригсоюзни Іилма-тохкама института директора В. Зарытовскеи аспиранта М. Султановеи «Продуктивность совъювлаш я» яхача статья тІа пайдане хьехамаш ду цІентой хьалкхедеча промышленни технологи юкъейоалае безам бараштa.

Сомий бешамаш лелаераштa лаьрхІа журнала тІа кепатеха я «Іажий гаьнаша сихагІа сомлургболаш» яха Краснодарски края Северски района Смоленски плодосовхоза керттерча агронома Р. Семенова статья.

«Сельские зори» яхача журнала апрельски номера тІа шоана кхы а дукха кІоарга чулоацам бола материалаш гургья. Дешалаш из журнал.

С. ЧЕРВОНЫЙ,
журнала корреспондент.

Кхашка—беххтокхаме ха

Сунженски района колхозашкеи совхозашкеи ханнахьа дІададоладаьд кхашкара бІаьстан балхаш. Масала, хьаэцаргья, вай Ленина цІерагІа колхоз. МалагІча толамаща белгалйоаккхаш ба ер беххтокхаме ха колхоза кхаш ледаераш?

БІаьстан юххье юв культураш 77 гектар план йолаш, кен горохаца вІашагІъэбаь дІабийра 246 гектара тІа.

Деррига дІаде деза баьцадаараш 170 гектар да. ХІанзле а план кхоачашъеш дІадийнад цхьаццадола баьцадаараш. Кастта помидораш дІайийна яргья. ДІас езача 90 гектарах, дІайийна баьннаб 50 гектар.

Дуккха ха йоацаш КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева кубански кхаш леладерашка дахьийта письмо дувцаш собрани хилар укхаза. Массане раьза хинна хьаллаьцар кубанций болам, дош делар царчул эшашагІа доацаш хьокхамаш гойташ къахьега. Денна дош кхоачашде виз дІакхоачаргба, нагахьа хІанз санна бІу ца къожабеш болх бойя. Из иштта долга гучадоал зем баьккхача.

Укх деношка нийсвалар со 1-ча тракторни бригаде. Макха баьккха цамцадаьккхача лаьтта чуийна генараш дІадувш агрегат яр. План кхоачашъеш 100 гектара тІа генараш дІадийра 11 апреле. Уж генараш дІадувча ден норма 12 гектар йолаш, 15—16 гектар дІаювш дакъа лаьцар овсаре къа а хьегаш хьалхалаттача механизатораша В. Элихановеи М. Исаевеи. Иштта белгалваккха веза кен дІабувча дакъа лаьца механизатор Ачханов Салман а. Ден норма 19 гектар йолаш, цо дІабийра 27 гектар е норма 140 процент кхоачашъеш.

— Ткъо шу гарга ха я цу кхьине колхозе болх бу. Шоай говзал дукха езаш, халонех ца кхераш къахьег цар, — дувц уж дика бовзача тракторни бригада бригадира Месербиев Мурата. — Кастта, 15 апреле хьажкІаш дІае а болалургба механизатораш.

Болх дикагІа дІабода делкъийга ханнахьа чам болаш хІама диача. Из кхетадеш я хьинарагІа йизза йола бригада повар Параулидзе Лейла.

— Кхаш леладерашта чІоагІа пайдане да дуа хІама дІайха, чам болаш хилар. Цу сахьате кІаьдвалар дІадоаккх, — елакъежа аьлар Лейлас.

Повараллa болх бу ши шу мара деце а Л. Параулидзена геттара раьза а болаш баркал оал механизатораша кхача цо дика кийчбари мо-доагтІара гІулакх дари бахьан долаш.

Цхьацца гІойленаш а яьй къахьегараштa. Производства хьалхалаттараштa колхоза правленеи парткомои тайп-тайпара премеш лу. Масала, социалистически яхье а баьнна хьалхара моттиг яьккхачарна — 50 сом, шоллагІа моттиг — 25 сом. ХІаьта хІанз ялаташ дІадувраштa пхе ден баьча балхага хьежжа: нагахьа санна план тІеххкхоачашъеш, агротехнически бокъонаш йизза кхоачашъеш нийса дІадийна дале — 15 сом лу. Цу ахчан премеша къахьегама овсарле дегІайоалаяь ца Іеш, балха безам а тІабохийтт.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера «ХІара гектара тІара — дуккхагІа ялат» яхача девизагІа къахьегаш ба колхозхой. ХІаьта тІаийца социалистически декхараш зІамига дац. Цар лерхІ хІара гектара тІара 25 центнер гурахь дийна кІа, 16 центнер генараш, 45 центнер фуалъяьха хьажкІаш, 250 центнер силоса лаьрхІа хьажкІаш чуэца. Шеко яц, Ленина цІерагІча колхоза коллективо шоаш тІаийца декхараш кхоачашдергхилара, хІана аьлча цхьа дезал санна барттайна из йоландаь.

М. ЦУРОВ,
тха спецкорр.

ИШТТА ЛАЬРХІАД ГІИШЛОНХОША

Къаьстта дика кийчо яьй Ерригсоюзни коммунистически субботника «Грознефтехимремонтстрой» треста № 2 йолча ремонтно - гІишлон управлене коллективо. Цу дийнахьа гІишлон - ремонтни балхаш деш хургва 152 болхло, 130 саг хургва тайп-тайпарча участкашка лостам беши гаьнаш дІайогІаши. Къахьегама вахте латтараща 6 эзар сома ремонтни гІишлони балхаш дергда. ХІаьта шоаш даьккха цхьа эзар гаргга сом алапи иттлагІча пятилетка фонда юкъедахьа лерхІ цар.

— Тха коллективо социалистически декхараш тІаийцад кхыча деношкарчул хьинарегІа къа а хьегаш, кхоачаш мел ду балхаш тІехдика мара ца хилийта, — аьлар РСУ парторганизаце секретара М. И. Нишева.

Цу треста чуйоагІача кхоалагІча ремонтно-гІишлон управленера а 300 гаргга саг хургва Ерригсоюзни коммунистически субботнике дакъа лоацаш. Духхьала цхьан дийнахьа цар кхоачашдергда 6100 сома маьха гІишлони ремонтни балхаш, хІаьта пятилетка фонда юкъехьоргда цхьа эзар сом алапи.

Иштта дика къахьега кийчбеннаб 16 апреле «Союзнефтегазпереработка» яхача Ерригсоюзни промышленни объединене кхоалагІча ремонтно-монтажни управлене болхлой а. Коммунистически субботнике дакъа лоацаш хургволча 200 болхлочо дош деннад 108 процентал чухьнахьа йоацаш дийнахьара норма кхоачаш а еш ворхІ эзар сом мах бола балхаш чакхдахеи пятилетка фонда юкъе 500 сом дахьеи.

Ф. МАЯКОВСКИЙ,
пенсионер.

Доазол дехьара

Американски зарисовкаш

МОХК АГАР — ГЕРЗ МОРГИ?

Мохк агар шин арсенала хIанз а юкъедихьадац Пентагоно. Цхьабакъда хьинар кходаь-е безам боацаш Iийнаяц. США оборона министерства викало хьакхайкадаьд, хIанз укх сахьата «техника дегIаяро йиш хилийтац тхога из де». ХIаьта а цу гIулакха цхьацца хIамаш леладаьд. ХIаьта царех цхьадарех са а кхийнад.

Масала, нагахьа санна... «Гаргара Малхбоале коммунисташа дIалоаце а аьнна Шеча форда районе мохк агийтара план оттаяьй. Африке форда йистерча Кене лаьтта даьттIа да. Цо тIаэзай США оборона министерстверча баьдеча кертой уйла а. Отставке волча подполковника Энтони Херберта «Нью-таймс» яхача журнала корреспондента цо дийцар «Дуксбури бей» яхача кема тIа а волаш цу районе хи кIал ядерни зарядаш оттаюлургIий хьожаш ше мишта дийннав.

— Оаха, яхаш дувц цо дIахо, — океана бух тIара тхоашца грунта образецаш ена ца Iеш, дIа-са кхухьача ядерни устройствай Iомаеш йола леххаш йоаца моделаш дIа а ехкар цига. Из США оборона министерстверча перспективни Iилма-тохкама балхий Управлене цхьа фантази мара кхы хIама яцар. Цул совгIа, хьашт долча хана тIехьара тIа низ тIа а бохийташ лаьттах коачал чуяхийтара наькъаца мохк агийта йиш хургIий а хьийжай управлени. Специалисташта хетачох, цу тайпара «цицхаш деттарца» чIоагIагIа агийта йиш хургья мохк ядерни леххамашца агийтачул.

✦

«КЪА ТIАДОЛА ВАХАР»

Цкъа ладувгIарашка ше къамаьл деча хана президента Картера дIакхайкадир царга шийна хилча бакъахьа хетар:

— Шоана юкъерча къа тIадолаш бахарех маьре баха безараш маьре гIоргихаларахи саг йоалае езараша саг йоалаергхиларахи тешаш ва со.

Президента даь хьехар човна тIа тух хьарцар морг хилар.

Деррига а фуд аьлча, саг кхетаргвоацаш кегаденна да американски налогови законодательство. Из кегаденна, цхьанахьа дувцар шоллагIчахьа доацаш, дукхагIча даькъе нийсхо йоацаш да. Ма-дарра аьлча, мари сесаги хинна бахаш болча дуккхачарна ловра шоаш вIашагIкхетар официально чIоагIделга, цхьабакъда цар из дац шоашта хьатIадоагIачох шоаш бовлар кхераш. Шоай алапеш тIара цо а вокхо а къаьст-къаьста текха езача налогий ахча кIезига да вIашагIа а кхийтта баха Iохайшачул тIехьагIа цо а вокхо а текха езаргйолча налогий ахчал. Цу тайппара, цхьана баха Iохайшачул тIехьагIа байна дIабовллалца текха «гIод» тIадожаду царна, вIалла кIезига а доацаш. Цу тьало экономически дагадоахкараш дукхагIча хана тIехлоах салоIамеча уйлаел. Дукха ха йоацаш Джон Сохилла, Нью-Йоркски университета ректора, хьакхайкадаьчох, «къа тIадолаш вахар, шеко йоацаш, дарегIа да».

Цхьабакъда американски налогови система нийсхо ца хилар керттерча даькъе сенах латт аьлча, из латт, миллионераша, законашта ко а дувгIаш, къечарчул кIезигагIа Iаьдаля налогаш текха гIерташ хилара. Мискашта магац гIалат доацаш налогови деклараци дIаязъе. Кхьметтел бахача наха новкъостала бехача специалисташа а гIалаташ ду кховзткъе пхийтта процент йолча моттигашка. ХIаьта бIаькийчар увттабеча юристаша законодательствацара «Iургаш» лех царна. Юххера а, массаза яхар мо, вIалла боарам а боацаш кIезига ахча текх цар. ДагадоххарагIа аьлча, «Iургаш» яха дош укхаза жаргонни а доацаш, массе метте тIайица, закон а дааь дIаоттадаь да.

✦

УОЛЛ-СТРИТЕ МУХ БАЬННАБ

Нью-Йоркерча шин небоскребо кхоалагIа яр йожаяр кхерам болаш да гIулакх. Шола баьраш санна шоайла цхьатара йола дунен халкъашта юкъерча торгови центра зданеш вIаши уллув латт, шоайла безам биаь яла ца могаш санна, хIаьта шоай лохача лоалахошта бIаь итт этаж лакхачара IотIахьеж уж.

Из а хIама дацар, нагахьа санна лалла Кортланд-стритагIа ягIача ткъаь йиттазза вIаштIаръяьча зданей куц доадар мара кхы цар хIама ца доре. Цхьабакъда цу Iалаьмате лакхача цIенойшта юкъерча алюминиево-кизгай чIожено аэродинамически турба хьисапера хIама хетайолийт. Укхаза, Манхэттаен яхача гIайрен тIа а океанагахьа дIааравоалача, массаза а мух ба, хIаьта искусственно готьяьча моттиге гIолла чакхбувла мух сахьата бIаь совгIа километр сиха ба.

Из бахьан долаш — цIувзапи теркаши ягIа Кортланд-стритера здани, цIа керда, 1969 шера мара хьалдаьза дале а. Цу чу я тайп-тайпарча компанейн фирмайн конторащ, «Уолл-стрит джорнэл» яхача газета редакци. Цига болх беш бола нах леткъ, пенаш цIувз, форда юкъе даьннача кема тIа дагIаш санна шоаш теркабу яхаш. Цкъа, геттара чIоагIа мух баьппача хана, виъ бIаь саг цIавахийта вийзар — «форда лазар» а кхийтта цамогаш хиннабар.

«Кхерамеча» здане даьша суде еннай Нью-Йорка порта управлени, цу деша бехке йолча лакхача шин здане да, теркаш латта шоай цIа чIоагIдара массехк миллион доллар дехаш.

Газеташа язду, США исторе чухь цу тайпара суде денна из мара доц хиннадац яхаш. ДIахо йоах: хIара цIен дас шишин гIайгIа мара ца а ещ, планагIа доацаш гIирсаш хьалдаро иштта цу хьал тIа оттаву.

✦

КОТЛЕТАХ ДОЛА ИЛЛИ

Эгтара дикагIа малагIа ашараш йовз американцашта? Чайковске эгтара хьалхара концерт? Бетховена пхелагIа симфони? «Кармен» яхача Бизе оперера е «МаIа саги кхалсаги» яхача Лелюша фильмера музыка?

Е из а, е вож а, е кхоалагIа яр а. Американцашта эгтара дикагIа йовз «Са пива—маркарейнгольдски сухой» яха йиш. ХIаьта иштта кхыдола рекламни иллелгаш а: «Форда кIоригаш» — тунца яхача чам болча чкъаьрах дар», «Дуккха хIамаш дезалургда шоана Марльборо» — кхы шийл дикагIа йоацача сигаретах дар, «Тахан салаIа бокъо яьннай» — котлеташ деча «Макдональд» яхача моттиге а хьехаш, н. кх. дI.

Уж рекламни ашараш американций лергаш къорадерзаде санна лекх радио чун телевиденен гIолла кIиранна бIазза. Цхьанне дагаръяй рейнгольдски сухойчох йола ашараш, Бетховена турпала симфони араяьлча денз из хозачул дукхагIа, наха деннен бийсаннеч хозаш хилар. Качара ца йоахалуш «хьахьерчаш» яраш лаьрххIа хьадага а лувцаш арайоах ашараш.

Дукха ха йоацаш Нью-Йорке арадаьнад «Мэдисон-авеню сийлахь-доккхий иллеш» яха сборник. Цунна чухьа гулъяьй хьашт дар — пазаташкара доладаь тропикашка салаIа вахарга кхаччалца дола хIамаш могадеш йола пхийтта йиш.

ДагадоххарагIа аьлча, ашараш арайоахараш соахка рекламни музыкантий, продюсерий, аранжировщиций, композиторий общество а яь вIашагIкхийттаб. Алхха нью-йоркски отделене ва уж бIаь совгIа саг.

ДIаяхача хана хиннача композитораша саг везвар духьа дика уйлаш дег чу йоссаеш хиннай. Мэдисон-авенерча ремесленникаша наьха бохчаш доастаргдола мIараш ду иллех, зуламеча сигарета, хи бос болча пивана е чамага диллача тешаме доацача котлета безам тIа а бохийташ...

Г. ГЕРАСИМОВ,
АПН соб. корр.

Нью-Йорк.

ДЕГА ЛОIАМАГIА

Города паргIатонаш йита, шоай гаргарча наха, мехка гаьна баьнна лоамая халача хьалашка Ведана районе берашта хьехаш ба вай йоккхача, хьамсарча Даьхен массе мнIингашкара къамий викалаш: эрсий, украинцаш, латышаш, казахаш, хIирий, черкесаш, дагестанцаш, иштта кхыбараш.

Хильма Семеновна Михайлова ткъо шу хьалха балха йоагIаш. Веданарча бархIшерарча школах лоаман мехкарий интернат аьнна цIи йоваккхаш хиннай. Цу хана кхуш воагIаш кхо кIаьнк хиннав МихайловгIар дезале: Виктори, Володяи, Александри. ХIаьта хьехархочун мар Илья Сергеевич а бе болх боацаш висавац — школа-интерната кочегар хиннав цох.

Гаьнара шоаш болча уж бахкарах доккхал а деш юрта баха нах чIоагIа тохабеннаб царна эшачунга хьажара. Школа доалахьа хинна дикагIа дола цIенош дIаденнад, юххьанца ваха ховш эшаш дола хIама Iалащдаьд, гаьнара баьхкача наьха ца бовзача лоаман мехках, цига дахача къамах дог ца эккхийтара эшачун йоакхо ещ, эзделаца гIулакхаш леладеш хиннаб. Иштта дIатарбеннаб МихайловгIар Ведана. Из ха дага а еха бIаргех хий даьлар Хильма Семеновнайна.

— Укхаза доагIаш во хабараш дийнадар, тхона укх моттигах а нахах а, — дувц цо хIанз, — берашта хьеха воагIача сагаца моастагIал леладе йиш яц, цо ше харцахьа дар ца леладой, цудухьа оаха марaца цхьана лаьрхIар укхаза дахка. ХIаьта хIанз аз аргда: укхаза санна эздел, гIулакх цхьанниахьа а леладаьдац тхона.

Математикеи физикеи хьех Хильма Семеновнас. Укхаза балха яле цо хьийхад якуташта, бурятаашта, казахашта, латышашта.

Хильма Семеновнайна а цун мара а нохчий мотт хов, хIаьта цар бераша кхы а цIенагIа бувц из, хIанз-м уж кхийнад, шо-шоай вахара никъ лаьца дIададахад. Виктора а Володяс а мореходни училища яьккхай. Уж шаккхе а хIанз форда тIа кемаш лехкаш ва. ХIаьта зIамагIа вола Александр эскаре ше гIулакх даь ваьлча Северо-Курильске ваха хайнав, заочно институте дешаш ва.

Къонгаша даьгеи наьнагеи яздеча письмошка дукха хаттараш ду Нохч-ГIалгIайченах, Ведана бахача шоай доттагIашка чIоагIа сатувс. ХIаьта Александргара цхьайолча хана нохчий меттала яздаь письмош нийду цунца цхьана деша баьгIача доттагIаша. Шеко яц, дукха беза Веданарча наха МихайловгIар дезал, къаьстта цар нана Хильма Семеновна. Из йицлац ткъаь шера укхаза болх беш цо хьийхараштa а. ХIанз-м царех дукхагIбараш кхийнаб, шо-шоай никъ лаьцаб вахаре, дезал болаш ба. Хильма Семеновнайца айхха бувзам лоаттабу хIанз шоай дезал а болаш бахача Магомадова Шурас, Мусаева Тамарас, Зяблова Юляс, кхыбараша. ЦIей дезде из йолча боагIа хIанз вай республика городашка, юрташка къахьегаш а дешаш а бола цо хьийха кагий нахи мехкарий.

— Арахьа лелача кхаь воIа тхога саготдайтац цар, — йоах Хильма Семеновнас, — даим тхона эшачунна кийча хул уж. Iалаьмате дика я тхоца школа коллектив, баха нах. Ткъаьи пхийтта шера хьехаш хьайоагIа Хильма Семеновна. Пенсе яха яле а магац хьехархочоа шийна дукха езаш йола професси йита. Из хIанз а хьалха санна беркате къахьегаш я.

Къонача хьехархоех я школа-интернате математика хьехаш йола Людмила Иосиповна Ратеева. 1974 шера Армавирски пединститут яьккхачул тIехьагIа балха енай из укхаза. Дика йоакхо яьй къонача специалиста. ПаргIата, сийрда, дIайха да из яхаш дола цIенош.

— Сагота хетий хьона укхаза, аьнна даьча хаттара еза я енна аьлар Людмилас!

— Мичара! Саготдайтий сога дешархоша? — Уж вIалла къаста а къастац сох. Каст-каста городе, юрташка, лоамашка экскурсе долх тхо. Дукха новкъостал ду сона цар укхазара моттигаш, баха нах, цар Iаьдалаш довзара. ХIаьта аз сай аргIагIа дукха беседаш ю бераща эрсий литературах, писателех, сай предметах лаьца.

Направленех болх бе йоагIаш цхьаь енаяц Людмила Иосиповна. Дышни-Веданарча школе болх беш я цунца цхьана деша яьгIа наьша. Цхьабакъда, — йоах Людмилас, — цул а дукхагIа еза сона укхаза яйза йоI Арсанукаева Лиза. Из массанел а гаргагIа хет сона сайна. Тхоай дагардар дIахьа оал оаха. Из а тха школа воспитательница я. Лиза са даггара новкъост я.

Каст-каста хул Людмила Иосиповна Лизарцига. Дукха еза из цун даьнеи наннеи, йижараштеи вежараштеи. ДукхагIа йолча хана цхьана хул уж шинъ салоIаш а дIа-хьа болхаш а. Красндарски крае бах Людмилай дан нанеи гаргара нахи. Ахкан каникулашка бераш хьахийцача хана цIаяха хиннаяр Людмила. Цига шийна бовзача, институт яьккхача мехкараштa юкъе агитаци ю цо Нохч-ГIалгIайчене болх бе уж бахкар дехаш. Цига цо вай мохк а нах а могабеш даьча къамаьлах шин йоIа дехар даьд института кулгалхошка вайцига болх бе шоаш хьожабе яхаш. ХIанз уж шаккхе а: черсий йоI Баранукаева Фатима Шаьла районе Гермечукерча юкъерча школеи Кузнецова Ольга Аргунерча юкъерча школеи болх беш я. Оляс шин мар а Аргуне хьавоалаваьв.

Кхо шу даьннад Людмила Иосиповнас лоамарой бераштa хьеха. Дезаденнад цунна уж а, лоамаш а, укхаза баха нах а. Цудухьа дIахо йодача хана а укхаза къахьега, яха безам болаш я хьинар дола эрсий йоI.

Нохч-ГIалгIай мехка шин иразкорадаьд казашкана Шидиева Умутхан Жолмурзиевнайна. Нохче Шидиев Мади ва цун мар. Каз. ССР г. Актюбинске институте деша ягIаш вайзав цунна цу хана цига гIишлош еш хинна Мади. 1965 шера уж шинъ вIашагIкхеташ шинна а оагIорахьара дай раьза хиннабац. Цхьабакъда хIанз Мадел хьамсарагIа найц вац Умутхана даь-наьна, иштта еза шоай нус Умутхан Маде даьшта а. БархIлагIа шу да Умутхан шин мараца Ведана яха. Юххьанцарча классашка хьехаш я из. Дика хов Умутхана а цун кхаь бера а нохчий мотт.

— ОтпускагIа да-нана долча яхача, се яь мохк, са да-нана, йижарий, вежарий цига бахе а, — дувц Умутхана, — чIоагIа сатувсаш хул со маьрцIех, школа коллективах. Цудухьа дукха Iелац Актюбинске яхача.

Дукха еза Умутхан юртарча наха а. Уж берригаш а хIана бац аьнна Казахстане баьха а казахий мотт кхетабеш а ба. Цудухьа культура ЦIагIа художественни самодеятельноста концерт хулча хана чIоагIа дехар деш хул уж цунга казахий иллеш даха яхаш. Художественни самодеятельносте Умутхана дакъа лоац укхаза яха еча денз. Къахьегамхошта, бахача наха чIоагIа дезаденнад цо оалаш дола «Коктель-вальс» (БIаьстан вальс), «Махабат» (безамах дола илли) «16 йоI» яха, иштта кхыдола иллеш.

Умутхан шоай культура ЦIен художественни самодеятельноста коллективаца яха хиннай Дагестане. Цига поэтаца Расул Гамзатовца хиннача вIашагIкхетаре казахий меттала поэта хетадаь «Аке туралажыр» (даьх дола илли) — яха илли аьннад цо. Гамзатов Расула чIоагIа баркал оалаш хьаьстай Умутхан.

Тха коллективе сел дукхача къамех нах хиларо,— йоах хьехархочо, — ког гIортолга ю тхона тхоашта юкъера гIулакхаш чIоагIдарал совгIа берашта интернациональни кхетам бала, цар дешар, сакхетам лакхбе, интернациональни уйла йолаш уж хьалкхеде.

Школа хьехархой а дешархой а коллективашта къаьста дукха езаш саг я Мария Владимировна Маевская. Къонача хьехархоша цунгара хьоккхам эц, шоай наставник лоархI из, хIаьта дешархошта эгтара дукхагIа еза саг я из. 1952 шера денз укх школе болх бу Мария Владимировнас. Географии ботаникеи хьех цо бераштa. ХIаьта мукъа ха — интернациональни доттагIала клуба дIалу хьехархочо. Цо из школе вIашагIъелла дукха ха я. ХIанз цига чуваьннача музей тарлургья цунах — сел дукха материал гулъяьй дешархоша вай мехка республикаех а социалистически мехкех а лаьца.

Атта хиннадац хьехархочун вахар. Даьй-мехка тIем тIа вийнав цун эгтара хьамсарагIа вола саг. Цу хана денз кхычунца шин вахар а хоттадаьдац. Ше а хиннай Мария Владимировна тIем тIа моастагIа вохавалца.

ТIом чакхбьннaчул тIехьагIа Украина, Россе городашка болх баьб хьехархочо. Цхьабакъда, — аьлар цо, — укхаза санна дика бераш дайнадац сона. Дукха деза сона лоамарой бераш. ХIама довзара тIера да уж, чIоагIа эхь-эздел кхоаб, сий ду хьехархочун. Иштта да-нана, гаргара саг воацача цунна укхаза корадаьд деррига — наьха безам. Дукха еза къаьна хьехархо районе мел бахача наха. Царна массанена дика йовз из, сий ду цун.

Наьха безамо, Iимерзало, сий даро низ лу хьехархочоа. Ше цхьаь я аьнна хийттадац цунна. Цхьа цIей, цун вахарера лоархIаме ди дIадодац из йолча выпускникаш ца боагIаш. Институташка дешараша, эскаре гIулакхе бараша, комсомольски гIишлош еча бахараша Iимерза письмош язду шоай хьамсарагIа йолча хьехархочунга, шоай вахаре нийсденнача кердача хIамах хоам бу цунга, цхьайолча хана цунгара хьехам бех. ХIаьта укх шера 9 мае из йолча вIашагIкхета лаьрхIад тIаккхьарча кхаь шера дийша баьннача выпускникаша.

Школа хьехархой вахарах, цар дикача гIулакхех, интернациональни доттагIалах лаьца дуккха дувца йиш я. Цар тешал ду дега лоIам болаш дIадоладаьча хIаман наха доккха беркат доалаш хилар.

С. ШАДИЕВ.

Гонахьа мел дар хоздеш, чIоагIъенна дIаэттай бIаьсти. Зиз теха, хетолгаш хепаш латт гаьнаш, шоай бIаьха никъ баь цIаккхьачад гаьнарча мехкашка Iа доаккхаш хинна оалхазараш.

Оалхазараш дезаш, шоашта могачох царна гIо де гIерташ ба вай республика дукхха дешархой. Царех ба Грозненра № 57 йолчу юкъерча школа дешархой а. Цар школерча къахьегама урокашка, шоай мукъа йолча хана хьалхе денз хьадаьд оалхазарашта бIи билла лаьрхIа хозен паргIатен цIенолгаш.

СУРТА ТIА: оалхазарашта скворечникаш кийчъеш ба № 57 йолча юкъерча школа дешархой Арсалиев Iадлани Бетиев Сурхои.

Н. ФАРАФОНОВА сурт.

МУШКЕТЕРАШ ЕВРОПА КУБОК ЯККХА КЪОВСА БОЛАБАЛАЛЕ

15 апрелагара 17 апрелага кхаччалца малхбузен германски Хендейхайма яхача городе 1977 шера Европа Кубок яккхара къовсам дIахьоргболаш ба советски спортсменаш а юкъе бола фехтовальщикаш.

— СССР сборни командана юкъе бахаб вай мехкара эгтара дикагIа бола «Динамо» обществана чубоагIа шпажисташ, — яхаш дувц керттерча тренера Сайчук Лева. — Царца ба Минскера Расолько Владимир, Таллинера Ливак Андерси, Йоффе Борнси, Ереванера Карагян Ашот, Ленинградера Лукомский Борис.

— Европа Кубок яккхара хургйолча яхьашка тхоай толам хилар догдоахаш да тхо, — йоах Сайчука, — Бакъда, сийлен пьедестала тIа вала атта-м хургдац. Советски шпажисташта духьал оттаргбараш ФРГ-ера спортсменаш, фусамдаьй ба, иштта дика спортсменаш ба Швецера, ГДР, Венгрера, Францера, Польшера, Румынера, Швейцарера боагIаргбараш а.

Борис ОЛЬШЕВСКИЙ.
(АПН).

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

1977 ШЕРА I АПРЕЛЕ ДЕНЗ СОЮЗА ЧУРЧА АВИАЛИНЕШКА ЮКЪЕЙОАЛАЯЬ КЕРДА ТАРИФАШ МОСКВЕ ГIОЛЛА

ДIахкача веза пункт	Авиабилета мах (сом)	Наькъа йоаю ха, пересадкаш а лаьрхIача
Ашхабад	80	6 с.
Алдан	159	7 с. 45 м.
Абакан	95	8 с.
Актюбинск	60	6 с. 25 м.
Алма-Ата	89	6 с. 30 м.
Архангельск	52	4 с. 05 м.
Амдерма	87	*
Анадырь	220	15 с. 35 м.
Братск	104	7 с. 40 м.
Брест	52	4 с. 35 м.
Благовещенск	143	13 с. 45 м.
Барелех	189	*
Билибино	204	*
Вильнюс	48	3 с. 50 м.
Владивосток	161	16 с. 10 м.
Душанбе	89	7 с. 40 м.
Джамбул	86	8 с. 10 м.
Диксон	119	*
Иркутск	110	9 с. 30 м.
Калининград	54	4 с. 10 м.
Караганда	80	6 с. 30 м.
Кемерово	89	7 с. 25 м.
Кустанай	66	4 с. 35 м.
Красноярск	95	8 с. 05 м.
Ленинград	46	3 с. 40 м.
Лаврентия	240	*
Магадан	195	3 с. 40 м.
Минск	46	3 с. 40 м.
Мирный	143	11 с. 50 м.
Мурманск	60	4 с. 40 м.
Нарьян-Мар	78	*
Наб. Челны	50	3 с. 50 м.
Надым	92	*
Нефтеюганск	76	*
Нефтекамск	52	*
Нижневартовск	78	7 с. 10 м.
Нукус	78	6 с. 20 м.
Новосибирск	83	6 с. 05 м.
Норильск	111	7 с. 15 м.
Октябрьски	52	*
Оренбург	56	*
Оха—Сахалино	170	*
Павлодар	80	6 с. 50 м.
Провидение	235	*
Петропавловск - Камчатский	205	15 с. 20 м.
Рига	49	4 с. 50 м.
Салехард	72	10 с. 20 м.
Свердловск	60	4 с. 20 м.
Семипалатинск	86	6 с. 05 м.
Сургут	76	6 с. 45 м.
Таллин	50	4 с. 05 м.
Ташкент	83	6 с. 00 м.
Тикси	160	10 с. 45 м.
Тюмень	64	4 с. 50 м.
Улан-Уде	113	10 с. 50 м.
Усть-Каменогорск	89	6 с. 20 м.
Уфа	54	4 с. 05 м.
Фрунзе	89	6 с. 20 м.
Хабаровск	152	10 с. 00 м.
Целиноград	76	7 с. 15 м.
Челябинск	62	4 с. 25 м.
Чокурдах	177	16 с. 40 м.
Чебоксары	44	4 с. 00 м.
Черский	194	16 с. 40 м.
Чита	122	11 с. 15 м.
Южно-Сахалинск	177	15 с. 25 м.
Якутск	161	11 с. 20 м.
МИНЕРАЛЬНЫЕ ВОДЫ ГIОЛЛА		
Ашхабад	38	*
Андижан	60	*
Абакан	80	*
Актюбинск	34	2 с. 20 м.
Алма-Ата	68	6 с. 50 м.
Архангельск	52	6 с. 30 м.
Вильнюс	44	5 с. 20 м.
Душанбе	58	4 с. 05 м.
Джамбул	54	5 с. 05 м.
Иркутск	95	8 с. 20 м.
Калининград	48	5 с. 30 м.
Караганда	58	5 с. 20 м.
Кемерово	72	*
Киев	32	3 с. 05 м.
Кишинев	34	3 с. 15 м.
Кустанай	44	3 с. 20 м.
Красноярск	80	9 с. 10 м.
Кзыл-Орда	50	7 с. 00 м.
Ленинград	46	3 с. 50 м.
Минск	40	5 с. 05 м.
Наб. Челны	41	*
Нукус	41	5 с. 05 м.
Новосибирск	70	5 с. 20 м.
Одесса	25	3 с. 05 м.
Оренбург	37	6 с. 00 м.
Павлодар	64	*
Рига	49	5 с. 50 м.
Свердловск	46	3 с. 50 м.
Семипалатинск	66	*
Сургут	62	*
Таллин	52	6 с. 10 м.
Ташкент	54	4 с. 50 м.
Тюмень	50	5 с. 35 м.
Усть-Каменогорск	68	*
Уфа	39	5 с. 05 м.
Фрунзе	64	6 с. 20 м.
Хабаровск	137	10 с. 00 м.
Харьков	25	*
Целиноград	54	7 с. 15 м.
Чарджоу	46	*
Челябинск	46	4 с. 25 м.
Чебоксары	39	4 с. 00. м.
Чимкент	56	*

* — шинъ пересадка а йолаш.

«ВIАШАГIКХЕТАРА ДИ»

Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университето абитуриенташ университета кулгалхошцеи хьехархошцеи вIашагIтохаш укх шера 17 апреле «ВIашагIкхетара Ди» дергда. Цига дакъа лаца хьех университето юкъера школаш йистейоахаш бола дешархой, республика районашкарен юрташкарен кагирхой.

Ден программа:

Университета ректора вIашагIкхетара Ди дIадоладеш деш дола къамаьл.

Общественни организацей викалий къамаьлаш.

Предметни комиссей викалий къамаьлаш.

Университете деша дIачуэцара условеш.

«ВIашагIкхетара Ди» дIадолалу 10 сахьат даьлча керттерча корпуса актови зале, укх адресагIа: Грозный, А. Шерипова улица, 32.

ТЕЛЕВИДЕНИ

14 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — IуйIанара гимнастика. 9.30 — «Саги закони». Передача дIахьу профессора Безуглова. 10.00 — «Дохх доалл Андромеды» яха художественни фильм. 11.15 — «Вай биографи. 1939-гIа шу». 14.00 — «Дукхха гIулакх кхоачашду саг» яха документальни фильм. 14.55 — «Вайна Iалам довзаргда». 15.15 — «Ленина апрельски тезисай 60 шу дизарга». 15.45 — Ж. Верн. «Капитана Гранта бераш». 16.15 — Пятилетка гIишлошъеча. 16.45 — Шахматий школа. 17.15 — «Книжка хьа вахаре». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Самукъане ноташ». 18.30 — Миллионий ленински университет. «Сихдаь герз хьадега социалара тIехьарча а герз Iодилара тIехьарча а къовсама хьакъехьа КПСС XXV съезд». Передача дIахьу «Известия» газета политически обозревателя А. Е. Бовина. 19.00 — ДIалохх Централни телевидени Ерригсоюзни радион эрсий халкъа инструментальни академически оркестра. Дирижер РСФСР заслуженни артист Некрасов. 19.25 — «Родези: расизман терроре мохк» яха документальни фильм. (Германе Демократически Республика). 20.00 — «Дезала истори» яха телевизиони дукхха серийни спектакль. Хьалхара дакъа. «Вой ваь ди». Автор — Трушкин. 21.00 — «Хьо». Информационни программа. 21.30 — «Поэзи». Владимир Солоухин. Останкино концертий студера сайре. Инстеньыча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Шера хаттан» яха телевизиони фильм. 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу вIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — «Назрановский» совхоза къахьегамхой болча». Фоторепортаж (гIалгIай меттала). 19.00 — «Пайда лакхбаре дикка тоаяре пятилетка». «Электроприбор» яхача заводе кердадар. 19.30 — Киножурнал. 19.40 — «Атеиста къовсам лоаттабе беза». КПСС Наурски райкома секретара Герцелиева выступлени (нохчий меттала). 19.55 — «Мурдий тоабана нохъа бац иразата бода никъ» яха телевизиони фильм (нохчий меттала).

15 апрель

I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — IуйIанара гимнастика. 9.30 — «Книжка хьа вахаре». 10.15 — «Дезала истори» яха телевизиони дукхха серийни спектакль. Хьалхара дакъа. «Вой ваь ди». Автор — Трушкин. 11.15 — Миллионий ленински университет. «Сихдаь герз хьадега социалара тIехьарча а герз Iодилара тIехьарча а къовсама хьакъехьа КПСС XXV съезд». Передача дIахьу «Известия» газета политически обозревателя А. Е. Бовина. 14.00 — «Лорде лаьтта» яха телевизиони документальни фильм. 14.50 — Н. Островский. «Мишта чIоагIделар болат». 15.40 — «Дай-мехкаи гIолла». Белорусски ССР. 16.10 — «Капитана Эндрико сахьат» яха бераштa дола художественни фильм. 17.30 — «Москва а москвичаш а». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Музыкальни абонемент». М. А. Балакирева камерни творчество. 18.55 — «Бехктокхаме ца оаш ду са зуламаш». Передача дIахьу АПН корреспондента Г. Боровика. 19.25 — Халкъа творчества телевизиони программа «СелаIад» яха дунен халкъашта юкъера шоллагIа фестиваль. Колумбия. 20.00 — «Вай биографи. 1940-гIа шу». 21.00 — «Хьо». Информационни программа. 21.30 — «Дошо пора». Германски Демократически Республикера передача. Инстеньыча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

18.00 — Бераштa дола телевизиони фильмаш. 18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу вIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — «Кхоана Ерригсоюзни коммунистически субботник да». Субботник дIадахьара республикански штаба начальника КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара А. Д. Магомадова выступлени. 19.00 — СийIахь-боккхача Октябра 60 шу дизарга. Боккхача лаькъа этапаш. «Социализм котъялар». 19.40 — «Волхлой тIехье». Профтехобразовани дешархошта йола программа (нохчий меттала). 20.10 — Хоамаш, реклама. 20.15 — «Сай Даьхенах иллеш довх аз» яха фильм-концерт.

РАДИО

14 апрель

6.30 — «Дика чакхдаьа кхашкара балхаш». «Грозненски нурий» совхозера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Комсомольское племя» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — Моттигерча авторий произведенеш (гIалгIай меттала). 8.40 — «Цхьан дезала юкъе» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 9.15 — «Ленинах, Даьхенах, партех дола дог ураоттаду мугIараш». Хь. Осмиева творчества хьакъехьара передача (гIалгIай меттала). 9.30 — Концерт (эрсий меттала). 9.45 — «ХIара балха денна — дикала «Знак». Октябрана хьалхара къахьегама вахта. Грозненски макаронни фабрикера передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Советски композиторий ашараш (эрсий меттала). 17.15 — «Ма хулла шерагIа йоаржае юбилейна хьалхара социалистически яхь» (нохчий меттала). 17.30 — «КIарцхал» яха сатирически журнал (гIалгIай меттала). 17.50 — Ден темагIа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

15 апрель

6.30 — «Назрановски корталаш лелаераш болча» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Иллеш доах художественни самодеятельноста довкъошхоша» яха концерт (нохчий меттала). 8.50 — Социалистически яхьа дневник (эрсий меттала). 9.15 — «Атеист» яха радиожурнал (нохчий меттала). 9.35 — «Комсий кхашка» (эрсий меттала). 9.45 — «ДоттагIий оазаш» (эрсий меттала). 17.00 — «Кхоана къахьегама леза ди да».

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозней морхаш а йолаш, цхьайолча хана догIа а делхаш, малхбоалехьара секунде 7—12 метр чIоагIа мух а хьокхаш хилен фегара температура республике 5—10, Грозне 7—9 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 2—7 градус. йийкха хуле —1 +4 градус, дийнахьа 8—13 градус йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделан — 3-61-46; промышленностан отдела — 3-42-30; юрта боахамах отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ерен, шоаттен деношка

СФ05091. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2790.